Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ μονὴ τῶν Βλαταίων καὶ τὰ μετόχια αὐτῆς.

Ἡ καλλίστην ἐν τῇ ἄκρᾳ πόλει κειμένη θέσιν βασιλική, πατριαρχικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ μονὴ τῶν Βλαταίων (ὅπερ ὄνομα πρῶτος νῦν ἀνάγω ἐκ τῆς λήθης ἀντὶ τοῦ νεωτερικωτέρου Ἑλληνίζοντος Βλατέων· ὅρα κεφάλαιον Γ′), ἡ τιμωμένη ἐπὶ τῇ Μεταμορφώσει τοῦ Σωτῆρος, καταλέγεται εἰς τὰς μονὰς τῆς Ἀνατολῆς ὅσας μάλιστα ἔβλαψαν τῶν καιρῶν αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἐπήρειαι. Πλουσία ἄλλοτε εἰς κτήματα καὶ εἰς μοναχοὺς νῦν μετὰ δυσκολίας παρατείνει τὴν ζωὴν αὐτῆς, ἀριθμεῖ δὲ τὸν ἡγούμενον τὸν ἄνευ μοναχῶν καὶ ἕνα ἱερέα ἄνευ διακόνου.

Περιπετειώδης ἐγένετο καὶ τῶν χειρογράφων τῆς μονῆς ἡ τύχη· καὶ ἄλλα πολλὰ ἔπαθον καὶ περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν φλογῶν τοῦ πυρὸς ἐν τοῖς κελλίοις ἅτινα πρὸ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἐτῶν κατέπεσον εἰς τέφραν. Μετὰ τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην ἐντολῇ τοῦ Πατριαρχείου ᾠκοδομήθη μεμονωμένον λίθινον κτίριον εἰς ὃ καὶ εἰσεκομίσθησαν τὰ περιλελειμμένα χειρόγραφα, ὡσεὶ 30 μεμβράνινα καὶ 50 χάρτινα.

Μάτην ἔτει 1880 πολλάκις ἐδοκίμασα νὰ ἐξετάσω τὰ ἐν κόνει κατακείμενα καὶ ὑπὸ σητῶν βιβρωσκόμενα χειρόγραφα· ἡ ἀδικαιολόγητος ἀντίστασις τοῦ τότε ἡγουμένου (μακαρίτου) Καλλινίκου ἦτο ἀκατάβλητος. Μόλις κατὰ τὰ ἔτη 1892 καὶ 1893 ἡ προθυμία τοῦ νῦν φιλοκάλου καὶ δραστηρίου ἡγουμένου Καλλινίκου τοῦ Νικολαΐδου μοι ἐπέτρεψε τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν χειρογράφων καὶ τὴν σύνταξιν καταλόγου αὐτῶν ἐξ οὗ καὶ ἐκδίδωμι ἐπὶ τοῦ παρόντος 25 ἱστορικὰ καὶ ἄλλα σημειώματα ὅσα, ἀπροσδοκήτως ὀλίγα καὶ ἀραιά, εὗρον ἐν τοῖς χειρογράφοις ἄξια λόγου.

Α′) χειρόγραφα.

α′) σημειώματα ἤτοι ῥητῶς ἢ σχεδὸν σύγχρονα τοῖς Κειμένοις.

I) *μεμβράνινον Εὐαγγέλιον τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀριθμ. παλ.* 66.

1 (*τεύχους κδ′ φύλλ.* 3a): † *τέλος ἄλλο μὲν ἄλλοις χαιρέτω· ὥς περ* (?) *ἐν ἔργων?* (= *ἓν ἔργον*) *παρ᾽ αὐτῶν ἀγαπάται· ὁ ἐν* (= *ὃ ἓν*) *σφόδρα ἠδότες* (= *εἰδότες*) *ὀς* (= *ὡς*) | *στέργουσιν σὺν Θεῷ τέλος· ἐγὼ δὲ δόξαν* (?)· *δημιουργῶ τὸν ὅλον* (= *τῶν ὅλων*) *πέμπο κατίδειν του δέρ τε|μα* (=*τοῦδε τέρμα*) *βιβλίου· ἄπελθε χαίρων* (=*χαῖρον*),

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

καὶ βαδίζον συντόνως· τὰ διὰ τὸν εὐτελὸν χειρῶν μου γεγραμμένα. | Καὶ μὴ κατα ρασθητε διὰ τὴν αὐτεχνίαν (sic)· συγχωρήσατε ἡ ταύτη (sc. τῇ δέλτῳ) ἐντιχόντες ἀναγινώσκοντες· | ὡς λύσιν εὕρω πολλῶν ἀπλακημάτων· καὶ λυτρώσητε πυρὸς τοῦ αἰωνίου; γένοιτο ἀμήν· | εἰσπάντας τοὺς αἰῶνας:: τέλος εἴληφεν ἡ παροῦσα καὶ αὐτὴ δέλτος, διὰ χειρὸς κ᾽ ἀμοῦ Νικολάου: —

† — — — — — — ταπεινὸς καὶ ἁμαρτωλὸς Χε̅ βοήθει, ἡμᾶς.

† ἐτελειώθη ἡ δέλτος αὕτη ἐπὶ βασιλείας μεγάλου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος ῥωμαίων· Ἐνέτει ϛψ𝈸θ̅ ·:· | Ἔτη (= ἔτι) δὲ τρεχούσης Ἰνδικτιῶνος θ′ ·:· Τ̂ Λ́ | ·:· μνήσθητι του τάλα νικολάου αἰσχρού

Ν Α

Κ —

 δ δ

σου οἰκέτου.

Τὸ πρῶτον σημείωμα ἔχει πλεῖστα συντομογραφικὰ σημεῖα ὧν καὶ αὐθαίρετον χρῆσιν ἐποιήσατο ὁ ἀντιγραφεὺς Νικόλαος. Τοῦ δευτέρου σημειώματος, ἐν μιᾷ τῆς γραφίδος φορᾷ συνεσπειραμένου, ἡ ἀρχὴ εἶναι δυσξύμβλητος. Ἐν τῷ τρίτῳ σημειώματι διὰ τὴν Ἰνδικτιῶνα θ′ τὸ ἔτος ἑρμηνευτέον ϛψπθ′ = 1281. Τὰ παιγνιώδη κεφαλαῖα γράμματα δηλοῦσι τὰς τοῦ Νικολάου λέξεις.

II) μεμβράνινοι λόγοι Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου αἰῶνος ιβ′ (ἄνευ ἀριθμοῦ).

2 (τεύχ. α′ φύλλ. 1a): † σῶτε⟨ρ⟩ χέρας ἴθυνε σου γεωργίου | † σ̅τ̅ρ̅ὲ προηγοῦ τῶν ἐμῶν πονημάτων.

(τεύχ. λε′ φύλλ. 8a): † κέκλυθι κύδιμ᾽ ἀρίθμὲ π̅ε̅ρ μακάρων π̅ε̅ρ ἀνδρῶν· ἀριθμῷ δέ τε πάντ᾽ ἐπέοικεν.

3): † ὥσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν π̅ρ̅ίδα, καὶ οἱ | θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα, καὶ οἱ στρατευόμενοι | ἰδεῖν τὸ κέρδος, καὶ οἱ νόσω κείμενοι ἰδεῖν ὑγίειαν | οὕτω καὶ οἱ γράφοντες [ἰδεῖν] βιβλίου τέλος.

Τὰ δύο πρῶτα σημειώματα εἶναι σύγχρονα τῷ Κειμένῳ, ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως γεγραμμένα· περὶ τοῦ τρίτου, ὀλίγον νεωτέρου, ἰδὲ τὰ γεγραμμένα μοι ἐν Byz. Zeitschr. III (1894) σελ. 287 καθ᾽ ἃ τὸ πέμπτον ἰδεῖν ῥῆμα διὰ τὸν στίχον ἐξαλειπτέον.

III) χάρτινον χειρόγραφον Ἰωσήπου καὶ Ξενοφῶντος αἰῶνος ιδ′, ἀρ. παλ. 48.

4 (τεύχ. ιϛ′ φύλλ. 8b): † ἐκοιμήθη ἡ δούλη τοῦ Θ̅υ̅ Θεοδώρα σύζυγος τοῦ ἄρχοντος τῶν μοναστηρίων Μιχαὴλ πρεσβυτέρου | τοῦ Συναδηνοῦ· ἐν ἔτει ϛ^ω𝈸^ωλ^ωα^ω μηνὶ ἀπριλλίῳ ιᾶ′, ἡμέρα κυριακῇ ἑσπέρας (= 1423).

5): † Ἔτος ϛ̈𝈸λῆ Ἰνδικτιῶνος η^ϛ μηνὶ μαρτίῳ κθ^η ἡμερα τετραδι

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

ὥρα τρίτη: ἐγένετο ἡ περιβόητος πόλις τῶν Θεσσαλονικαίων δορυάλωτος παρὰ τῶν μουλσουμάνων ἐπὶ τῆς | αὐθεντίας τοῦ ἀμουράτπεϊ, υιου σουλτάνου τοῦ κυριτζῆ: Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλεως Ιωάννου τοῦ παλαιολόγου καὶ μαρίας τοῦ μεγάλου κομνηνου | τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλεως τῆς τραπεζοῦντος (= 1430).

IV) *χάρτινον Τριῴδιον, ἀρ. παλ.* 20.

6 (*τεύχ. α' φύλλ.* 1a): † *χε̄ δίδου πονέοντι τὴν* (scr. *τεὴν*) *πολύολβον ἀρωγήν.*

(*τεύχ. με̄ φύλλ.* 8a): *τῷ Συντελεστῆ τῶν καλῶν θῶ̄ χάρις* | † *ἐγράφη χειρὶ τοῦ εὐτελοὺς ἐν μονα|χοῖς ἀνθίμου τοῦ ἐκ ῥόδου:* | *κατὰ μῆνα Φεβρουαριω* (sic) *Γ:* | *ἐν ἔτει ϛ℘ωνω Γ' Ινδικτιῶνος η'* (= 1445).

Ἀμφότερα τὰ σημειώματα εἶναι τοῦ ἀντιγραφέως.

V) *χάρτινον Πεντηκοστάριον, ἀρ. παλ.* 15.

7 (*τεύχ. λδ' φύλλ.* 7b): *τῷ τερματωδωτη καλῶν θῶ̄ χάρις:* | *Ἐγράφη χειρὶ τοῦ πολλὰ ἁμαρτωλοῦ ἐν ἱερομονάχοις* | *Ἀνθίμου τοῦ ἐκ ῥόδου, ἐντὸς τῆς ἁγίας Λάβρας* | *τῆς ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθω κειμένης· καὶ εἰ^οἱ ταύτην* | *ἀναχεῖρας λαμβάνοντες, εὔχεσθέ μοι* ....|... *λάβω ἐκ τοῦ κοινοῦ δεσπότου καὶ* | *θῦ, τελείαν ἄφεσιν τῶν ἐμῶν πλημμελημάτων·* | *ναὶ ἀδελφοὶ καὶ πρ̄ες μου* [*μου*] *οὕτω ποιήσατε καὶ ποιεῖτε:* | *ναί, δέομαι καὶ ἀντιβολῶ πάντας ὑμᾶς διὰ τὸν κύριον·* | † *μηνὶ Ἰαννουαρίω ιε̄ τοῦ ϛ℘Νουδ ἔτους:* (= 1446).

VI) *χάρτινον Μηναῖον τοῦ Σεπτεμβρίου* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

8 (*τεύχ. κζ' φύλλ.* 8b): † *ἠνύσθη ὁ παρὼν μὴν σεπτέμβριος ἐν τῷ ϛ℘πη̄ ἔτει Ἰνδικτιῶνος ΙΓ'* | *μηνὶ Ἰουλίω κη̄· πρὸς τοῦ ἐν μοναχοῖς ἀνθίμου· τοῦ διὰ τοῦ θείου* | *καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Ἀθανασίου μοναχοῦ· ἡμέρα ϛ:* (= 1480).

VII) *χάρτινον Μηναῖον τοῦ Δεκεμβρίου, ἀρ. παλ.* 30.

9 (*τεῦχ. λζ', μεθ' ὃ ἐν φύλλῳ* 3b): *Ἔλαβε τέλος σὺν Θῶ̄ ἡ παροῦσα δέλτος μηνὶ ἰουλλίω λ* | *ἐν τῷ ϛ℘ϙ' Ἰνδικτιῶνι ιε̄* (= 1482).

VIII) *μεμβράνινον ὑπόμνημα Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστήν, ἀρ. παλ.* 4.

10 (*ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ* a, *δεξιᾷ ἀπεσχισμένῳ τὰ τέλη τῶν στίχων*): *Ὁ πάντας καλῶν ἐκ σκότους πρὸς φῶς* ⟨..................... ....⟩ *νατον ψυχοτρόφον· ὡς ἐπιστρέψαι ἐκ τῶν κακῶ⟨ν* ....⟩ *ῆσαι, c*⟨.......................⟩ | *τῷ σρ̄ι' χῶ̄ μου, προσπέσας κατέφυγα, αἰτῶ μου λύσιν τῶν ἑπτα* ⟨..................⟩ | *καὶ συγχώρησιν ἅμα ἐν τῷ σηκῷ τῷ θείω τῆς σὲ τεκούσης πανυπεράγνου ἁγίας Θκ̄ου* ⟨*ἐν τῷ ὄ-*⟩| *ρει τοῦ Λάτρου ἐγκειμένω καὶ πῆξιν σχόντος παρὰ πρ̄ς ἁγίου, ἐκ δύσεως φάναντι οὐκ ἑ* ⟨.........⟩ | *ἐν αὐτῷ θρήξας* (scr. *θρίξας*) *κἀγὼ τὰς τρίχ⟨ας⟩ Λόγε, πάντα παριδῶν καὶ πρὸς σὲ ἀποβλέψας* ⟨...... ......⟩ | *χήσω θαρρῶ μου τῆς ἐλπίδος· πέλαγος γὰρ εἶ ἀνεξάντλητον*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

Λόγε ἡ ἐκ σοῦ ἐλπὶς ⟨.........⟩ | *βον ἔξω πέμπων ὑποβάθρας ἀρχὶν τὴν βίβλον ταύτην πήξας, Λουκᾶς μοναχὸς Λόγε* ⟨..........⟩ | *καὶ μὴ τῶ τρόπω πληρωθεῖσι ἐν μηνὶ τῶ αὐγούστω τῶ ὀρδιναίω ἐννάτω τῆς* ⟨*ἐνάτης*⟩ | *Ἰνδίκτου· ἑξακισχιλιοστῶ λ*⟨*ε*⟩*γω ἔτει· καὶ ἐνενικο*|*στῶ ἐννάτω ἐν τῷ τέλει*: (= 1491).

IX) *χάρτινα Στιχηρὰ μουσικὰ* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

11 (*τεύχ. νβʹ φύλλ.* 5b): † *χάρις τῶ ἑνὶ καὶ μεγάλω ἐν οὐρανοῖς Θεῶ μου — ὅτι πέρας ἔλαβεν τὸ* | *παρὸν βιβλίον παῤ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου Λεοντίου* | *καὶ μοναχοῦ τάχα· ἐμπόνος καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου· ἤγουν τὰ στιχηρὰ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ μετὰ καὶ τῶν ἀναγραμματισμῶν αὐτῶν* | *καθὼς εὑρέθησαν ἐν τῶ ἰδιοχείρω βιβλίω κυροῦ Μανουὴλ* | *τοῦ ἀληθῶς μαΐστορος τοῦ Χρυσάφη·* | *καὶ οὐχὴ καθὼς ἐγράφησαν* | *καὶ ἐποιήθησαν παρὰ τοῦ Μαγουλᾶ ἐκείνου καὶ ἑτέρων* | *ποιητῶν· καὶ οἱ μέλλοντες ἐν αὐτῶ ᾄδην εὔχεσθε* | *μοι εἰ ἐνδέχεται· καὶ γὰρ ἕνεκεν τούτου κεκοπιάκαμεν* |· *τὸ δὲ ἔτος ὑπῆρχεν ζωνθω Ἰνδικτιῶνος θʹ ἐν μηνὶ* | *Νοεμβρίω, ηʹ* (= 1551).

X) *χάρτινος Νομοκάνων ἀκολουθίας τῆς πνευματικῆς διατάξεως* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

12 (*τεύχ. γʹ φύλλ.* 1a): † *ὁ Πλαταμῶνος Κύριλλος.*

13 (*τεύχ. ιδʹ φύλλ.* 7a): † *τέλος τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων* | *ἐπὶ ἔτους ζξζω Ἰνδικτιῶνος βʹ*: | *δόξα σοι τριὰς ἁγία ὁ Θς̄ ἡμῶν δό*|*ξα σοι καὶ πάλιν ἐρῶ, δόξα σοι·* | † *Διονύσιος μοναχὸς* (= 1559).

XI) *χάρτινος βίος τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου τοῦ διὰ χν̄ σαλοῦ* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

14 (*τεύχ. ιηʹ φύλλ.* 5b): † *Δόξα σοι ὁ Θς̄ ἡμῶν δόξα σοι ὁ δοὺς ἀρχὴν καὶ τέλος τῆς* | *βίβλου ταύτης: διὰ χειρὸς κἀμοῦ Δημητρίου ἱερέως, ὁ διὰ* | *τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετ' ὠνομασθεὶς* | *Διονύσιος ἱερομόναχος καὶ πν̄ικὸς πατήρ· ἔτει ἀ*|*πὸ κτίσεως κόσμου ἑπτάκις χιλιοστῶ, ἑβ*|*μηκοστῶ* (sic) *πρώτω, μηνὸς ἐσεπτεμβρίου αʹ* | *Ἰνδικτιῶνος ϛʹ· ἡμέρα τρίτη: — ἐγράφη ἐν Κωνσταντίνου πόλει*: — (= 1563).

XII) *χάρτιναι διδαχαὶ Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

15 (*φύλλ. τιαʹ* a): *τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ* | *καὶ ἐλαχίστου τῶν ἱερέων γγιου* (= *Γεωργίου*) *καὶ οἰκονόμου τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς πωγωΐανῆς* (sic) *ἐν ἔτει ζρλζʹ, μηνὶ ἀπριλλίω λʹ* (= 1629).

XIII) *χάρτινος Νομοκάνων, ἀρ. παλ.* 35.

16 (*φύλλ. σιγʹ* a): † *ἐτελειώθη τὸ παρὸν ἱερὸν βιβλίον, μηνὶ ἀπριλλίω ιγʹ τοῦτεστι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τετράδι· ἐπὶ ἔτους ζρμ̄δ* | † *ἡ βίβλος αὕτη κτῆμα καὶ πόνος Ἀθανασίου οἰκτροῦ πέλει* (= 1636).

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

XIV) *χαρτίνη Μουσικὴ αἰῶνος ις', ἀρ. παλ.* 26.

17 (*φύλλ.* 1a): † *Γεράσιμος ὁ Κρήνης πρόεδρος Νικαίας* (?).

β') σημειώματα νεώτερα τῶν Κειμένων.

XV) *μεμβράνινον Τυπικὸν τοῦ ἁγίου Σάββα αἰῶνος ιγ'* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

18 (*τεύχ. κζ' φύλλ.* 7b): † *κατὰ ͞αχπς ἐπάρθησαν ε⟨ἰς τ⟩ὰς χεῖρας* | *τῶν* ...... *τὰ δύο θαυμαστὰ κάστρα* | *τὸ μπούντουμι καὶ τὸ ἀνάπλη τοῦ Μουρέος* (= 1686).

19 (ibid.): † *μηνὶ αὐγούστῳ κη Ἰνδικτιῶνος ι': ἔβαλαν τὸν ͞μρο* (= *μητροπολίτην*) | *τῆς πολιτείας ταύτης εἰς τὸν γουλάν, καὶ εἰς ταῖς κο' τοῦ νοεμβρίου* | *ἐδιαβάστησαν γράμματα πατριαρχικὰ καὶ τῆς βασιλείας* | *δρισμὸς νὰ εἶναι μαζήλης, ἤγουν ἔξω τῆς ἐπαρχίας·* | *καὶ ἐχειροτωνήθη ὁ κῦρ μεθόδιος ἀνταυτοῦ, τὸν φευρουάριον: — κατὰ ͞αχπζ' Ἰνδικτιῶνος ι'*: (= 1687).

Ὁ Ἀμασείας μητροπολίτης Ἄνθιμος ὁ Ἀλεξούδης ἐν τοῖς Καταλόγοις αὐτοῦ τάσσει μητροπολίτας Θεσσαλονίκης ἔτεσι μὲν 1680—1688 *τὸν Νεόφυτον, κατόπιν δ' αὐτοῦ* (*μετὰ χάσμα ἑπτὰ ὅλων ἐτῶν*) *ἔτει* 1696 *τὸν Μεθόδιον· ἀλλὰ τὸ προκείμενον σημείωμα διδάσκει νῦν ἡμᾶς ἄλλα ἀσφαλέστερα*: 1680—1686 *Νεόφυτος*, 1687 *Μεθόδιος*.

XVI) *μεμβράνινοι Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ καὶ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου αἰῶνος ια'* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

20 (*φύλλ.* 193a): † *οὗτοι οἱ θεῖοι οἶκοι οὐκ εισὶν ὥς τινες λέγουσιν σεργίου του τηνικαῦτα τὸν θρόνον κο⟨σμοῦντος⟩ Κωνσταντινουπόλεως ἀλλα* | *τοῦ θείου ρωμα⟨νοῦ ὃς ἐπεκαλεῖτο?⟩ μελλωδὸς δῆλον δὲ τοῦτο* | *ἀπὸ τῶν ἱστορηθέντω⟨ν*.............................⟩ | ....

Τὸ σημείωμα, κείμενον ἀμέσως ἄνωθεν τοῦ „Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη", ἔχει γράμματά τινα (*τὰ λείποντα*) *ἀπεσβεσμένα καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ιγ' αἰῶνα· εἶναι τὸ δεύτερον χειρογράφου ἱστορικὸν περὶ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου σημείωμα, οἱονεὶ ἀπόκρισις πρὸς τὸ σημείωμα ὅπερ ἐκ χειρογράφου τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης ἐξέδωκεν ὁ καρδινάλιος* Pitra, *τόδε: „Ποίημα Σεργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως". Περὶ τοῦ Ἀκαθίστου ἐγράφησαν πάμπολλα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ Ἑλλήνων λογίων* (*Μ. Γεδεών, Μ. Παρανίκα, Σ. Βουτυρᾶ καὶ Ἀ. Εὐμορφοπούλου τοῦ Λαυριώτου*), *τὸ προκείμενον δὲ σημείωμα* (*ὅπερ εἰ μή τι ἄλλο ἀλλὰ γοῦν διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἤδη πρὸ ἱκανῶν αἰώνων οἱ λόγιοι ἐφιλονίκουν περὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ χρόνου τοῦ ὕμνου, ὅπως περὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων φιλονικοῦμεν οἱ λόγιοι τοῦ ιθ' αἰῶνος φθίνοντος*) *καὶ τὸ χειρόγραφόν μοι ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς διατριβὴν περὶ τοῦ Κειμένου τοῦ ὕμνου καταχωρισθησομένην ἐν τῷδε τῷ Περιοδικῷ, ἥν με σῴζῃ ὁ Θεός.*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

XVII) *μεμβράνινοι Βίοι Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ* (*μηνὸς Νοεμβρίου*) *αἰῶνος ια'* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

21 (*φύλλ.* 381 b): *Κωνσταντίνου Καβάσιλα τοῦ καὶ Εὐφημοπούλου* †. *Νεώτερα ὡραῖα καὶ μεγάλα γράμματα.*

XVIII) *μεμβράνινοι Βίοι τοῦ αὐτοῦ* (*μηνὸς Δεκεμβρίου*) *αἰῶνος ια'* (*ἄνευ ἀριθμοῦ*).

22 (*τεύχ. κη' φύλλ.* 8a): † *Δημήτριος ὁ ἀναγνώστης τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου.*

Τὸ σημείωμα εἶναι τοῦ ιγ' αἰῶνος. Νοεῖται τὸ νῦν λεγόμενον Κασιμιὲ τζιαμίον.

23 (ibid.): † *ἔγνων σε κόσμε καὶ μόλις πέφευγά σοι* | *λαβοῦ λαβοῦ μου τῆς χερὸς πλαστουργέ μου.*

Τὰ ἰαμβεῖα τοῦ ιγ' αἰῶνος.

24 (ibid.): † *ἔχει ἡ δέλτος αὕτη φύλλα διακόσια εἴκοσιν δύο·* | *βούλλας δεκαόκτω· ἀμιγδάλια ὀκτῶ καὶ κενπωθν ἑπτᾶ.*

Τὸ σημείωμα τοῦ ιδ' αἰῶνος. Δὲν ἐννοῶ τὴν προτελευταίαν λέξιν ἐν ᾗ ἐκ τοῦ τ γράμματος φέρεται πρὸς τὰ κάτω γραμμή τις ὀφιοειδής.

25) *Ἐν χειρογράφῳ Βίων Ἁγίων, οὗ νῦν δὲν εὑρίσκω τὸν ἀριθμόν, κεῖται ἐν τεύχ. ι' φύλλ.* 5b *καὶ* 6a *ὑπογραφὴ οὐχὶ μέλανι γεγραμμένη, μόνον δὲ τῇ γραφίδι ἐγκεκεντημένη εὐκρινὴς ἥδε:* † *ταπηνος επισκοπος βραδαριου* (sic) *και* | *πολεανηνις Ιωσηφ.*

Περὶ τῆς ἕδρας τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, ὑποκειμένης τῷ θρόνῳ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ νῦν ἐχούσης τὸν τίτλον „Πολυανῆς καὶ Βαρδαρεωτῶν“, ὅρα τὰ γεγραμμένα μοι ἐν Byz. Z. III *σελ.* 304.

Β') *γράμματα.*

Γράμματα κέκτηται νῦν ἡ μονὴ 11: *ἓν ἐπὶ μεμβράνης* (*ὕψους* 0,49 *καὶ πλάτους* 0,35) *μητροπολιτικὸν* (1) *Μαξίμου τοῦ Θεσσαλονίκης* (*ἔτους* 1488) *πρῶτον νῦν γινωσκομένου, ἕτερον δ' ἐπὶ χάρτου μητροπολιτικὸν* (2) *Ἰωάσαφ τοῦ Θεσσαλονίκης* (*ἔτους* 1569), *τοῦ ἐπικαλουμένου Ἀργυροπούλου* (*περὶ οὗ ἔπιθι τὰ γεγραμμένα μοι ἐν* Byz. Z. VII (1898) *σελ.* 63 *καὶ* 81), *καὶ ἐννέα πατριαρχικὰ τῶν* (3) *Ἱερεμίου* (1580), (4) *Κυρίλλου* (1630), (5) *Ἰωαννικίου* (1648), (6) *Καλλινίκου* (1698), (7) *Γαβριὴλ* (1703), (8) *Ἰωαννικίου* (1747), (9) *Γρηγορίου* (1797), (10) *Κωνσταντίου* (1831) *καὶ* (11) *Γρηγορίου* (1836), *πάντα ἐπὶ μεμβράνης πλὴν τοῦ* 11 *ἐπὶ χάρτου γεγραμμένου. Τὰς μολυβδίνας βούλλας αὐτῶν σῴζουσι καὶ νῦν τέσσαρα μόνα, τὸ* 6 (*ΑΧΠΘ'*), *τὸ* 7 (*ΑΨΒ'*), *τὸ* 8 *καὶ τὸ* 9· *τὸ* 5 (*καὶ τὸ* 11) *ἀνέκαθεν ἦτο ἄνευ βούλλας· ἀπώλοντο αἱ βοῦλλαι τριῶν γραμμάτων, τῶν* 3, 4 *καὶ* 10. *Εἶναι δὲ τὰ γράμματα*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τὸ μὲν τοῦ μητροπολίτου Μαξίμου ἀσφαλιστικὸν κτήματος τῆς μονῆς, τὸ δὲ τοῦ μητροπολίτου Ἰωάσαφ βεβαιωτικὸν ἀφιερώματος γενομένου τῇ μονῇ, τὰ δὲ πατριαρχικὰ (πλὴν τῶν 9, 10 καὶ 11) ἐπικυρωτικὰ τῶν σταυροπηγιακῶν δικαίων τῆς μονῆς καὶ τῶν μετοχίων αὐτῆς.

Τῶν εἰρημένων γραμμάτων ἀκέραια ἐκδίδωμι νῦν τὰ δύο μητροπολιτικὰ καὶ δύο πατριαρχικὰ τὰ παλαιότατα, τὸ 3 καὶ τὸ 4· τῶν δὲ λοιπῶν πατριαρχικῶν δημοσιεύω ἀκέραιον μὲν τὸ προοίμιον, ἐν περιλήψει δὲ τὴν ὑπόθεσιν (τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐν πᾶσιν οὖσαν) τῶν 5, 6, 7 καὶ 8, βραχυτάτην δὲ περίληψιν τῶν 9, 10 καὶ 11 νεωτάτων.

1) † τὸ εἰς τὴν γαλάτιτζαν μονηδριον εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ ἁγίου μου καὶ ἐν θαύμασι περιβοήτου νικολάου· | ἄνωθεν γὰρ καὶ ἐξαρχῆς, ὑπῆρχεν ἐκ τῆς δεσποτικῆς καὶ παντοκρατορικῆς μονῆς τῶν βλαταίων· | καὶ παρ' αὐτῆς τῆς μονῆς, ἐτάττετο πρόσωπον εἰς τὸ εἰρημένον μονήδριον καὶ ἐπετήρει αὐτό· ἔστη γὰρ ἐν τῇ | τοιαύτῃ δεσποτείᾳ, καὶ νῦν εἰς τὸ ἑξῆς· πλῆν ἀπὸ τῶν τιμίων καὶ χρησίμων προσώπων τὴν σπάνην· καὶ μᾶλλον | ἀπὸ τῆς ἀκαταστασίας καὶ ἀνωμαλίας, αἵτινες συνέβησαν ἐν τῇ ἄνω ῥηθείσῃ μονῇ τῶν βλαταίων, κἀκ τούτου | καὶ τὸ εἰρημένον μονήδριον, ἄνευ τιμίου προσώπου καὶ ʒκατήντησεν εἰς ἐσχάτην πτωχείαν, ὥστε καὶ παντελῆ | ἐρήμωσιν ἐδήλου· τά τε κελλία λέγω δὴ καὶ ἀμπελῶνες, καὶ περιβόλαια· νῦν οὖν εὑρέθη ὁ τιμιώτατος ἐν μοναχοῖς κῦρ Σάβας | ὅστις προυπῆρχεν ἐν τῷ εἰρημένῳ νεῷ καιρὸν οὐκ ὀλίγον, καὶ αἰτήσας αὐτό, παρά τε τοῦ καθηγουμένου παπὰ | κῦρ ἰακώβου καὶ τῶν αὐτῆς μοναχῶν· κοινῇ γνώμῃ τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν πάντων, ἐπεδόθη αὐτῷ, τὸ εἰρημένον μονήδριον τῷ τιμιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κῦρ Σάβᾳ, ἵνα ἔχει αὐτῷ εὐφόρῳ τῆς ὅλης ζωῆς αὐτοῦ | ἀνενοχλήτως καὶ ἀδιασείστως μὴ παρά τινος ἐμποδιζόμενος· πλῆν μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν, ὁρίζομεν τὸ | τοιοῦτον μονήδριον ἵνα ᾖ ἐν τῇ ὑπακοῇ τοῦ μοναστηρίου· ἔχων γὰρ ἐξουσίαν ὁ τοιοῦτος μοναχὸς Σάβας, εἰσάγειν καὶ ἐξάγειν | ἐκεῖσε ἀδελφούς· συνιστᾶν· οἰκοδομεῖν· βελτιεῖν· καὶ τὸ εἶναι ἅπαν ἐκεῖσε νομίμως καὶ κανωνικῶς ὡς ἴδιος | οἰκοκύριος τοῦ μονηδρίου καὶ εἰ οὕτως ποιεῖ, οὐκ ἔχει τῶν ἡγουμένων τίς ἢ τῶν μοναχῶν ἄδειαν διασεῖσαι αὐτόν, | ἐκ τοῦ εἰρημένου ναοῦ τοῦ ἁγίου νικολάου· ἐπεὶ δέ τινες ἀπὸ τὴν χώραν τὴν γαλάτιτζαν κακεῖ ἐδιεύαινον, καὶ ἐκαταπατοῦσαν | τὸ σύνορον τοῦ κελλίου, τά τε ξύλα ἐκ τοῦ τόπου ἔκκοπτον, τὰ δὲ χωράφια ἔσπερον· εἰσελευσόμενα δὲ κἀκεῖσε καὶ τὰ ἑαυτῶν | ἀγελάδια, ἐκαταπατοῦσαν τὰ χωράφια τοῦ κελλίου· καὶ οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην ἐποίουν τί οἱ μοναχοί (= ἐποίουν τοῖς μοναχοῖς), φάσ|κοντες ὡς ἔτι τὸ σύνορον τοῦ χωρίου ὑπάρχει καὶ οὐχὶ τοῦ κελλίου· ὁ δὲ τιμιώτατος αχ̃ (= μοναχὸς) κῦρ Σάβας πολλάκις ἐπαπειλῶν αὐτοὺς καὶ | σκοπέβων εἴης τῆς τοιαύτης τόλμης, κἀκεῖνοι οὐκ ἤκουον αὐτόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τὸ χεῖρον προσέκοπτον· ἐπισ|ρήσας (sic) οὖν ὁ τιμιώτατος μοναχὸς κῦρ Σάβας εἰς τὴν τοιαύτην πλεονεξίαν τῶν χωριατῶν τῆς γαλάτιτζας καὶ μὴ δυνάμενος | ὑποφέρειν ἀνέδραμε πρὸς τὴν ἡμῶν μετριώτητα, ἀντιβολῶν καὶ ἱκετεύων μετά τε τοῦ καθηγουμένου τῆς ⟨παν-⟩| τοκρατορικῆς μονῆς τῶν βλατάδων κῦρ ἰακώβου, ὅπως παραγενόμεθα ἐπὶ τὸν τόπον καὶ διαχωρί⟨σωμεν τ⟩ὸ σύνορον τοῦ | ειρημένου κελλίου· εἰ καὶ δυσωπεῖν (= ᾗ καὶ δυσωπεῖν = ὅθεν καὶ ὅπως δυσωπήσωμεν) μὲν τὸν τιμιώτατον ἐν μοναχοῖς κῦρ Σάβα, ἀξιώσει δε καὶ τοῦ καθηγουμένου ⟨τῶν⟩ | βλαταϊ παπά κῦρ ἰακώβου εἰσήλθομεν εἰς τὸν τόπον, μετά τε τῶν τιμιωτάτων ἐκκλησιαστικῶν καὶ στροφόρω⟨ν τῆς⟩ | καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης μροπόλεως Θεσσαλονίκης· παραγινομένων οὖν ἐκεῖσε τῶν ἱερέων καὶ προυχωντον τοῦ | εἰρημένου χωρίου γαλάτιτζας, καὶ ἀνερωτησάντων ἡμῶν ἐν ἀκριβεία, εὕρομεν τὸ σύνορον ὅτι ἐξαρχῆς | καὶ ἄνωθεν τοῦ κελλίου ὑπῆρχεν, καθὼς καὶ ὁ τιμιώτατος κῦρ Σάβας ἐδείκνυεν ἡμῖν· εἰσὶν δὲ τὰ σύνορα τοῖ | κελλίου, οὕτως· ἐν πρώτοις μὲν εἰς τὸν λάκκον, ἕως τὸν μαῦρον βυρὸν (sic) καὶ εἰς τὴν μίξιν τοῦ λάκκου καὶ ἕως | τὴν κορυφὴν τοῦ μελισσομανδρίου, καὶ εἰς τὸν λάκκον τῆς καρύας, καὶ ἄνωθεν τοῦ κελλίου εἰς τὴν κορυφὴν εἰς ταὶς ζ' | πέτραις· εἰς τὸ μανδρεῖον εἰς τὴν στράταν τοῦ λιβαδίου, καὶ εἰς τὴν βρύσιν, καὶ εἰς τὰ τρία δένδρα· ἐχωρίσαμεν οὖν καὶ δεδώκαμεν αὐτὰ | τὰ σύνορα τῶ εἰρημένω ἐν μοναχοῖς κῦρ σάβα εἰς τὸ κατέχειν αὐτὰ καὶ νέμεσθαι ἀνενοχλήτως, ἐξουσιωδῶς πάντα καὶ ἀνα|φαιρέτως ποιεῖν ἐν αὐτοῖς ὅσα καὶ τελείοις δεσπότες ἐφίστανται· βελτιεῖν αὐτὰ καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον συνιστᾶν, καὶ καλλιεργεῖν, | ὡς οἰκία αὐτοῦ· ὠφειλόντων δὲ καὶ τῶν μεθ' ἡμῶν ἀρχιερατευόντων πανιερωτάτων μροπολιτῶν Θεσσαλονίκης ⟨στέ⟩ργειν | στερρῶς καὶ διατηρεῖν ἀμετάτρεπτον, καθὼς δὴ καὶ ἡμεῖς τὰς προυπάρξεις ἐστέρξαμεν· οὐδὲ γὰρ πρὸς χάριν τοῦτο ἐγένετο, | ἀλλ' οὐδὲ κενὸν ἢ ἀπρεπές τι ἐπράξαμεν, ἀλλ' ὡς ἔκπαλαι εὕρωμεν, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν, καὶ μηδεὶς γοῦν ἐσύστερον ἐκ του | εἰρημένου χωρίου.γαλάτιτζας ἔχει ἄδειαν ἵνα εἰσέλθοι εἰς τὰ σύνορα τοῦ κελλίου χωράφια καὶ σπείρῃ, ἢ κόπτειν ξύλα, ἢ τὰ αὐτῶν ἀγελά|δια ἀπολύειν καὶ καταπατεῖν χωράφια τοῦ κελλίου, ἢ πράξαι ἄλλον τί καὶ τὴν ἡμετέραν ἀκερῶσαι πράξιν, ἢ ἀνατρέψαι ποτὲ ἐπεὶ | καὶ ἀραὶ ἐξεφωνήθησαν καὶ δεσμοὶ ἐκκλησιαστικοί· εἰ δέ τις φωραθείῃ ποτὲ καὶ εἰσέλθοι εἰς τὰ σύνορα τοῦ κελλίου, καὶ | βουληθῇ πράξαί τι ἐξ ὧν ἄνωθεν εἰρήκαμεν, τὸν τοιοῦτον ἔχομεν ἀφωρισμένον, ὅστις ἂν εἴῃ, ἀπὸ Θῦ παντοκράτορος· | Διὰ τοῦτο οὖν γέγονεν καὶ τὸ ἡμέτερον συγκελιῶδες γρᾶμμα, καὶ ἐπεδώθη τῶ τιμιωτάτω ἐν μοναχοῖς κῦρ Σάβα, πρὸς | ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν· ἐπὶ ἔτους ϛ϶ϙϛ· Ἰνδικτιῶνος η^ης· διὰ μαρτυρίας τῶν ἐκεῖσε εὑρεθέντων κληρικῶν, ἱερεὺς | ἀνδρόνι-

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

κος καὶ χαρτοφύλαξ γαλατίσης· ἕτερος ἱερεὺς νικόλαος· μιχαὴλ ἱερομνήμος· δῆμος στέφανος· | νικόλαος φωτις· Δῆμος τοῦσκος· καὶ ἕτερος κοντιαρὶς σκορδάς:·

† μαξιμος ἐλέω Θῦ' ἀρχ-'Επίσκοπος Θεσσαλονίκης υπέρτιμος καὶ | ἔξαρχος πάσης Θετταλίας (= 1488).

Θεσσαλονίκης μητροπολίτην ὁ 'Αμασείας "Ανθιμος ἔτεσι 1484 1515 *τάσσει τὸν Νίφωνα, ὅπερ πρᾶγμα ἐσφαλμένον ἀποδείκνυσι τὸ ἔγγραφον τοῦ Μαξίμου ἐκ τοῦ ἔτους* 1488· *εἰς τὸ ἔτος ,ςϠϟς' δὲν ἀντιστοιχεῖ, εἶναι ἀληθές, ἡ η' 'Ινδικτιὼν ἀλλ' ἡ ς'· ἀλλ' ὅμως ἀποδίδωμι καὶ τὸ σφάλμα τοῦτο εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἀμαθὴς καὶ ἴσως καὶ κωφὸς ὢν ἔγραψεν ὑπαγορεύσαντος τοῦ ὑπογεγραμμένου Μαξίμου· οὕτω τοὐλάχιστον καὶ δύναμαι νὰ ἑρμηνεύσω τὰ σφάλματα: ἐποίουν τί οἱ μοναχοί, ἐπισερήσας* (*ἀκατανόητον ἐμοὶ*) *καὶ βυρὸν* (= *βυθόν*?). *Τὸ ἐν τέλει γαλατίσης κεῖται ἢ ἀντὶ τοῦ γαλατίτσης* (= *γαλατίτζης*) *ἢ ἀντὶ τοῦ γαλατίστης γεγραμμένον. Οἱ δὲ σταυροφόροι τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἴσως εἶναι ὁ οἰκονόμος, ὁ σακελλάριος, ὁ σκευοφύλαξ, ὁ χαρτοφύλαξ, ὁ σακελλίου καὶ ὁ πρωτέκδικος ἢ καί τινες αὐτῶν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ εἰρημένοι ἐκκλησιαστικοὶ ὀφφικιάλιοι τοῦ θρόνου τῆς Θεσσαλονίκης ἐτιμήθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος 'Ιωάννου ς' τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου 'Ισιδώρου τὴν τιμὴν τοῦ φέρειν σταυροὺς ἐπὶ τῶν σκιαδίων* (*Μ. Γεδεών, Πατριαρχ. Πιν. σελ.* 424).

2) *† 'Ιωάσαφ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Θετταλίας· καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ 'Εφέσου.*

† Τῆς ἡμῶν μετριότητος προκαθημένης συνοδικῶς· παρόντων ἀρχιερέων καὶ τῶν τιμιωτάτων αὐτῆς κληρικῶν· παραστὰς ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βερροίας καὶ ὑπέρτιμος κῦρ Θεοφάνης καὶ ἀνέφερεν· ὅπως τὰ κτήματα ἅπερ ἠγόρασεν παρὰ τῶν μοναχῶν τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου, μετά γε καὶ τὸν ναὸν τοῦ μεγάλου 'Αθανασίου, ἅτινα τυγχάνοντα ταῦτα· πρῶτον μὲν καπηλίον, μαγγυπίον ⟨*ἐ*⟩*ργαστήριον τὸ κηροπούλικον καὶ ἕτερον χαλκηάδικον· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ζωογραφήτικην αὐλὴν ὅπερ ὑπάρχει πλησίον τοῦ μεγάλου 'Αθανασίου· σὺν ἅπασα τὴν περίαυλον καὶ οἰκίας τοῦ θείου ναοῦ τούτου· ταῦτα πάντα ἐκ*⟨*ο*⟩*υσία αὐτοῦ γνώμη θελήσει καὶ προαιρέσει ἀφιερώσατο ἐν τῇ σεβασμία καὶ παντοκρατορικῇ μονῇ τῶν Βλατάδων, ἵνα ἔσονται ἀφιερωμένα καὶ ἀνεκποίητα ἐξ αὐτῆς εἰς ἀεί, ἐπὶ ζωῆς καὶ θανά* (sic) *αὐτοῦ, εἰς διηνεκὲς μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ γεννητόρων· καθὼς οὖν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν μόνος πρὸέγραψεν καὶ διέθετο ἐν τῇ* (sic) *πίνακι τῆς ἱερᾶς προθέσεως τῆς σεβασμίας μονῆς ταύτης· μόνον δὲ τοῦτο εὐδιακρίτως γέγονεν ἵνα ἐφόρω ζωῆς αὐτοῦ λαμβάνει καὶ καρποῦται τὰ ἐννοίκια τῶν διαληφθέντων κτημάτων· μετὰ δὲ τὸν*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

θάνατον αὐτοῦ ἔστωσαν πάντα ὑπὸ τὴν δεσποτείαν καὶ ἐξουσίαν τῆς μονῆς τῶν Βλατάδων, ἵνα ὁ κατὰ καιρὸν εὑρισκόμενος καθηγούμενος ταύτης καὶ οἱ μοναχοί, λαμβάνουσιν τὰ ἀνέκαθεν ἐννοίκια ἐκείνων, καὶ πρῶτον μὲν διδότωσαν αὐτοὶ ἐν τῇ φυλακῇ τοὺς ἐκεῖσε φ⟨ρ⟩ουρουμένους τὴν καθ' ἣν ἡμέραν (= *καθημέραν*) *μισὸν ἄσπρον· τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἔστωσαν εἰς βελτίωσιν καὶ ἀνάκτησιν τοῦ μοναστηρίου αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ εἰ⟨ς⟩ τὸν μεγάλου Ἀθανασίου ναόν, τὰ δὲ ἐναποληφθέντα εἰς ζωάρκειαν αὐτῶν τε καὶ τῶν σὺν ἀσκουμένων γηραιῶν καὶ ἀδυνάτων μοναχῶν· καὶ μηδόλως ἐχέ⟨τ⟩ωσαν αὐτοὶ ἀείποτε ἄδειαν διαπρᾶσαι ἢ ἀλλοτριῶσαι καὶ ἀποξεν⟨ῶ⟩σαι τὰ ἄνωθεν κτήματα καθοιονδήποτε τρόπον, ἐκ ταύτης τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Βλατάδων· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ αὐτοῦ ἀπαξάπαντες συγ⟨γ⟩ενεὶς μὴ ἐχέτωσαν ἄδειαν ζητεῖν τοιογοῦν* (sic) *κληρονομικὸν δίκαιον ἐκ πά⟨ν⟩των τῶν διαληφθέντων καὶ ἀφιερωμένων τῷ Θεῷ· οὕτω δὲ καθομολογ⟨η⟩σάμενος οἰκείοις αὐτοῦ χείλεσιν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βερροίας καὶ ὑπέρτιμος κὺρ Θεοφάνης· κἂν τούτῳ καὶ γράμματος ἡμετέρου ἐπιβεβαιωτικοῦ δεηθέντες αὐτοί· ὅθεν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν εἰσήκουσε τῇ αἰτήσ⟨ει⟩ αὐτῶν, γράφουσα ἐπικυροῖ καὶ ἐπιβεβαιοῖ ταύτην τὴν θείαν ἀφιέρ⟨ωσι⟩ν ὃν* (sic) *αὐτὸς ἐποιήσατο τῷ παντεπόπτῃ Θεῷ, ἀβιάστῳ οὖν γνώμῃ καὶ προ⟨αι⟩ρέσει, ἵνα ἔχει εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνων τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἀκατά⟨λ⟩υτον, ⟨καὶ εἴ⟩ τις τῶν νῦν καὶ τῶν μεταγεννεστέρων ἱερομονάχων κ⟨αὶ μονα⟩χῶν βουληθεί⟨η⟩ ὀψέποτε ταῦ⟨τ⟩α τὰ ῥηθέντα κτήματα πιπράσαι ἢ ἀποξενῶ⟨σαι⟩ ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς ταύτης, καθὼς ἄνωθεν ἐδηλώθη, εἴ τέ τις τ⟨ῶν⟩ συγγενῶν αὐτοῦ ὀφθείη ἐπηρεάξαι ἢ ἐνοχλῆσαι τῇ ἱερᾷ μο⟨νῇ⟩ ταύτῃ ἐσωτερικῷ τρόπῳ ἢ ἐξωτερικῷ περὶ πάντων τῶν ἀφιερωμένων κτημάτων, οὗ τινων* (sic) *πρὸγραφέντων καὶ τυπωθέντων εἰς ⟨δι⟩ηνεκῆ ἀσφάλειαν, κἂν ὁποῖος ἄρα καὶ ἡ ἐκ πάντων αὐτῶν· ἔστιν ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ κατηραμένος, καὶ ἐξωσμένος τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν συναναστροφῆς τε καὶ ὁμηγύρεως· καὶ πῦ⟨ρ⟩ καταφάγῃ θεμέλια οἴκου αὐτοῦ· ἕξει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον ἀντίμαχο⟨ν⟩ καὶ ἐκδικητὴν ἔν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ἐκπέσ⟨η⟩ δὲ ἀόρως καὶ τῆς παρούσης ζωῆς καὶ πρὸς ζημιωθήσεται καὶ τὴν μέλλ⟨ο⟩υσαν· ἐπὶ τούτοις οὖν ἅπασι ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν εἰ⟨ς⟩ ἀφιερωτικὸν γράμμα καὶ ταύτῃ τῇ σεβασμίᾳ καὶ παντοκρατορικῇ μονῇ τῶν Βλατάδων ἐπεβραβεύθη ἐν ἔτει ζ^{ω}ο^{ω}ζ^{ω}* (= 1569).

Μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ιβ' †

† ὁ *Μελενίκου Δημήτριος* (?) † *Δημήτριος Μαλάκης τὰ ἄνοθεν γεγραμένα στέργων ἔγραψα*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

† ὁ Κίτρους Λουκιανὸς	† Δῆμος Σεβαστιανὸς τὰ ἄνοθεν στέργο υπεγραψα
† ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος (?)	† Δουκας Μαλακις τανοθε γεγραμένα στεργο υπέγραψα
† ὁ Καμπανίας Ἀκάκιος	† Θ⟨ε⟩ωδωρος Μαλακης τααναθεν στεργο υπεγραψα.
† ὁ Ἀρδαμερίου Ματθαῖος	

Ὁ Ἰωάσαφ ἔγραψε μόνον τὸ ἐν τέλει „μηνὶ — ζοζ'" ᾧ ἕπονται αἱ ἰδιόγραφοι ὑπογραφαὶ τοῦ Μελενίκου Δημητρίου, ἴσως κατὰ τύχην τότε ἐν Θεσσαλονίκῃ παρόντος, καὶ τῶν τεσσάρων ἄλλων ἀρχιερέων τῶν ἐκ τῆς Συνόδου τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Οἱ δὲ Δημήτριος Μαλάκης, Δούκας Μαλάκης καὶ Θεόδωρος Μαλάκης εἶναι οἱ συγγενεῖς τοῦ Βερροίας Θεοφάνους ὅστις καὶ Μαλάκης ἐπωνυμεῖτο κατὰ τὰ γράμματα ἐν ἀρ. 4—10. Ἐν κώδικι τῆς (νῦν ἐνοριακῆς) ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου εὗρον ἐν σελ. 1 καὶ „ταβουλλάριον Θεσσαλονίκης Μαλάκην", καὶ ἐν σελ. 137 „Ἰακουμῆν ταβουλλάριον τῆς Θεσσαλονίκης υἱὸν τοῦ πρώην ταβουλλαρίου Μαλάκη", ἀμφοτέρους ἐκ τοῦ ἔτους 1726.

3) † Ἱερεμίας ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης: †

† Μέγιστα ὄντως τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας· ἱερωσύνη τὲ καὶ βασιλεία· ἡ μὲν τοῖς θείοις ὑπηρετουμένη· ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐξάρχουσα καὶ ἐπιμελουμένη, καὶ ἐκ μιᾶς τὲ καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἑκάτεραι προϊοῦσαι, τὸν ἀνθρώπινον κατακοσμοῦσι βίον· ὥστε οὐδὲν οὕτως ἂν εἴη περισπούδαστον καὶ βασιλεῦσι καὶ πατριάρχαις ὡς ἡ τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων μονῶν καὶ μοναστηρίων συντήρησις, καὶ ἡ τούτων ἐλευθερία, καὶ τὸ φυλάσσεσθαι τὰ τούτων δίκαια καὶ προνόμια, ἀκαταπάτητά τε καὶ βέβαια καὶ ἀσάλευτα· καὶ τὸ ἀνανεοῦν εἴτε ἐπικυροῦν, καὶ ἐπιβεβαιοῦν καὶ κρατύνειν τά τε τῶν κραταιῶν καὶ ἁγίων αὐτοκρατόρων σεπτὰ χρυσόβουλλα τὰ τούτοις ἐπιβραβευθέντα τοῖς θείοις ναοῖς καὶ μοναστηρίοις, τά τε τῶν πρὸ ἡμῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀοιδίμων πατριαρχῶν σιγιλλιώδη γράμματα· πάντα γὰρ ταῦτα εἰς δόξαν Θεοῦ συντείνει ἀναντιρρήτως· ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς βασιλικά τε καὶ πατριαρχικὰ θεῖα μοναστήρια τὴν ἐν οὐρανοῖς δήπου μιμούμενα πολιτείαν, ὕμνοις καὶ δοξολογίαις ἀπαύστοις τὸ θεῖον γεραίρει· ὅθεν καταπέμπεται ἄνωθεν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἥ, τε τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσις, καὶ πᾶν εἴ τι ἄλλο ἀγαθὸν καὶ σωτήριον· ἐπεὶ τοίνυν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν, τοῦτο μὲν παλαιγενὲς χρυσόβουλλον ἐθεάσατο, τοῦτο δὲ καὶ γράμματα σιγιλλιώδη πατριαρχικὰ ἀνέγνω τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου κυροῦ Νείλου, καὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριαρχεύσαντος κυροῦ Ἰωάσαφ μεγαλοπρεπῶς δωρούμενα καὶ εὐεργετοῦντα τὴν ἐν τῇ περιφανεῖ πόλει Θεσσαλονίκης σεβασμίαν

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

βασιλικήν τε καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τῶν Βλαταίων, καὶ τιμήσαντα αὐτὴν πάσῃ ἐλευθερίᾳ, καὶ παντελεῖ ἀσυδοσίᾳ, καὶ αὐτονομίᾳ καὶ αὐτοδεσποτείᾳ, ὡς φαίνεται προφανῶς ἐν τοῖς τοιούτοις σεπτοῖς χρυσοβούλλοις, καὶ πατριαρχικοῖς παλαιγενέσι γράμμασι· νῦν δὲ ἐδεήθησαν οἱ ἐν ἀσκούμενοι ἐν τῇ σεβασμίᾳ ταύτῃ μονῇ τῶν Βλαταίων, καὶ προσέτι ἐπιτυχεῖν ἡμετέρου σιγιλλιώδους γράμματος, εἰς παντελῆ ἀσφάλειαν καὶ ἀνενοχλησίαν αὐτῶν, καὶ εἰς ἀνακαινισμὸν τῶν παλαιγενῶν τούτων γραμμάτων ὧν εἴπομεν· διὸ δὴ τὴν τοιαύτην αἴτησιν ἡ μετριότης ἡμῶν ἀποδεξαμένη δικαίαν ὡς οὖσαν καὶ φίλην Θεῷ, τὸ παρὸν εὐεργετικὸν καὶ ἐπιχορηγητικὸν σιγιλλιῶδες αὐτῆς γράμμα· δι' οὗπερ ἐπικυροῦσα καὶ ἐπιβεβαιοῦσα τὰ προγεγονότα ἅπαντα παλαιγενῆ πατριαρχικὰ γράμματα, ἐν ἁγίῳ παρακελεύεται πνεύματι καὶ διορίζεται, γνώμῃ καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων μητροπολιτῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὴν εἰρημένην σεβασμίαν μονὴν τὴν βασιλικήν τε καὶ πατριαρχικὴν τῶν Βλαταίων, σὺν τοῖς μετοχίοις αὐτῆς, τῷ τοῦ Λαγουδιάτη δηλαδὴ γυναικείῳ μοναστηρίῳ, τῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου τῷ ἐν τῇ χώρᾳ Γαλατίστα· καὶ τῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῷ τῇ χώρᾳ τοῦ μεγάλου Βασιλείου μετὰ καὶ πάντων τῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων αὐτῶν κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, αὐτόνομον καὶ αὐτοδέσποτον, ἀδούλωτον, καὶ ἀκαταπάτητον, καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστον καὶ ἀνενόχλητον ἐκ παντὸς προσώπου, διοικουμένην καὶ διεξαγομένην, παρὰ τῶν ἐν ἀσκουμένων ἐν αὐτῇ ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἐλευσομένων διαδόχων αὐτῶν, τηρεῖσθαι καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀεὶ καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς ἕως οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ· μηδενὸς προσώπου οὔτε ἱερωμένου, οὔτε λαϊκοῦ τολμήσοντος ὀψέποτε ἐπηρεάξαι ἢ ἐνοχλῆσαι ταύτην τὴν μονήν, ἢ τὰ ῥηθέντα αὐτῆς μετόχια ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ, καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ· ἀλλ' οὐδ' ὁ κατὰ καιροὺς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ἐχέτω τὸ σύνολον ἐξουσίαν διενοχλῆσαι τούτοις κατ' οὐδένα τρόπον, ἢ ἀπαιτεῖν ἐκεῖθεν ἄχρι καὶ ὀβολοῦ· ἢ εἰς τὸ ἴδιον δικαστήριον ἕλκειν αὐτούς, ἀλλὰ μόνῳ τῷ δικαστηρίῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος ὑποκείσθωσαν· ἀρκουμένης καὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος μόνῃ τῇ ἀναφορᾷ καὶ τῷ μνημοσύνῳ τοῦ ὀνόματος· ἐχέτωσαν δὲ ἄδειαν οἱ τῆς ῥηθείσης θείας μονῆς, ὅ, τε ὁσιώτατος κατὰ καιροὺς καθηγούμενος, οἵ τε ἱερομόναχοι καὶ μοναχοί, προσκαλεῖσθαι ὃν ἂν βούλοιντο ἀρχιερέα, εἰς τὸ ἱερουργεῖν ἐκεῖσε, καὶ ποιεῖν χειροτονίας, ὅταν τούτου δεήσειεν· ἢ καθιεροῦν θείους ναοὺς ἐν τῇ αὐτῶν περιοχῇ καὶ ἐνορίᾳ· ὡσαύτως αὐτοὶ μόνοι ἐχέτωσαν τὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα τοῦ καθιστᾶν καὶ ἐκλέγειν ὃν ἂν βούλοιντο κατὰ καιροὺς ἑαυτῶν καθηγούμενον· ἄλλῳ δέ τινι τρόπῳ μὴ ἐξέστω προβιβάζειν ἐκεῖσε ἡγούμενον· ἀλλ' ὃν οὗτοι μόνοι οἱ τῆς μονῆς γνώμῃ καὶ ἐκλογῇ

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

ἰδίᾳ κατὰ καιροὺς προχειρίσειαν ἡγούμενον ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ, τοῦτον καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν ἀποδέχεται καὶ στέργει, καὶ ἐπιβεβαιοῖ. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτων πάντων δήλωσιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος γράμμα, καὶ ἐπεδόθη ταύτῃ τῇ θείᾳ μονῇ τῶν Βλαταίων: ἐν ἔτει ζ^ω^π^ω^η΄ μηνὶ Νοεμβρίῳ· Ἰνδικτιῶνος η΄: — (= 1580).

† Ἱερεμίας ἐλέῳ Θῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ÷ †

Ὁ Ἱερεμίας ἔγραψε μόνον τὸ ἐν τέλει „Ἱερεμίας — πατριάρχης" μεθ' ὃ οὐδεμία ἄλλη ἀκολουθεῖ ὑπογραφή. Ὁ Ἱερεμίας τὸ β΄ ἐπατριάρχευσεν ἔτεσι 1580—1584 κατὰ Γεδεὼν σελ. 524 μὴ γινώσκοντα τὴν ἐκδεδομένην ὑπ' ἐμοῦ πρᾶξιν τοῦ πατριάρχου. Οἱ μνημονευόμενοι πατριάρχαι Νεῖλος καὶ Ἰωάσαφ, ὁ μὲν ἤκμασεν ἔτεσι 1380—1388 (Γεδ. σελ. 440), ὁ δὲ ἔτεσι 1555—1565 (Γεδ. σελ. 510)· περὶ τοῦ δευτέρου ὁ Γεδεὼν ἐν σελ. 514 γράφει ὅτι ἐπεσκέψατο τὴν Θράκην, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Θεσσαλονίκην „ἴσως ἐπὶ συναθροίσει προαιρετικῶν ἐράνων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας".

4) † Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης: —

† Οὐδὲν οὕτως ἄρα εὔλογόν τε, καὶ δίκαιον, ὡς τὸ ἀπονέμειν ἑκάστῳ τὰ ἑαυτοῦ, καὶ τὰ παλαιγενῆ συνιστᾶν γράμματα, καὶ μᾶλλον εἰ τύχωσι πατριαρχικά. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐνεφανίσθη τῇ ἡμῶν μετριότητι, γράμμα συνοδικὸν σιγιλλιῶδες, τοῦ πρὸ ἡμῶν κυροῦ Τιμοθέου, ὑπογραφαῖς πολλῶν ἀρχιερέων κατησφαλισμένον, συνιστῶν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ θείου καὶ σεβασμίου βασιλικοῦ, καὶ πατριαρχικοῦ μοναστηρίου τῶν Βλατέων, τὸ ἔνδον Θεσσαλονίκης, πλησίον τῆς πύλης τῶν Ἑπτὰ κουλάδων, καὶ τῶν μετοχίων αὐτῆς, τοῦ ναοῦ τοῦ Λαγουδιάτου δηλαδὴ τοῦ γυναικείου μοναστηρίου, τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ ἐγγὺς τῆς Γαλατζίστης χώρας, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τοῦ παρὰ τοῦ ποτὲ μητροπολίτου Βερροίας κυροῦ Θεοφάνους τοῦ Μαλάκη ἀφιερωθέντος τῇ βασιλικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ ταύτῃ μονῇ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ κυρίου, καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Βλατέως, ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ὡς δείκνυσι τὰ πατριαρχικὰ γράμματα, τοῦ τε κυροῦ Ἱερεμίου, καὶ τῶν καθεξῆς, ἃ παρὰ τοῖς ἐνασκουμένοις ἦν, ἑωρακότος ταῦτα ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῦ κατὰ τόπον ἐκεῖσε ἐξαρχικῶς παραγεγονότος, τιμιωτάτου καὶ λογιωτάτου ῥεφερενδαρίου τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κῦρ Γεωργίου τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ ἀγαπητοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ἐπικυροῦν τὰ παλαιγενῆ γράμματα τῆς αὐτῆς μονῆς τοῦ πατριάρχου κυροῦ Νείλου, καὶ τοῦ κυροῦ Ἰωάσαφ, τούτου χάριν προσδραμόντων τῶν ἐνασκουμένων τῇ ῥηθείσῃ ταύτῃ σεβασμίᾳ πατριαρχικῇ καὶ βασιλικῇ μονῇ τῶν Βλα-

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τέων τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ αἰτησαμένων σὺν πολλῇ τῇ παρακλήσει, ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ κυρωθῆναι ταῦτα καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ γράμματος, γράφομεν διὰ τοῦ παρόντος γνώμῃ συνοδικῇ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τὴν αἴτησιν αὐτῶν μὴ παριδόντες· ἵνα τῶν παλαιγενῶν αὐτῶν γραμμάτων, τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς μονῆς ταύτης δοθέντων, καὶ τῶν μετοχίων αὐτῆς, ἐχόντων τὸ κῦρος, καὶ βέβαιον, καὶ ἀμετάτρεπτον εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον, ἡ μὲν δηλωθεῖσα σταυροπηγιακὴ καὶ βασιλικὴ μονὴ τοῦ Βλατέως, καὶ τὰ μετόχια αὐτῆς, τοῦ Λαγουδιάτου, τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μαλάκη, σὺν πᾶσι τοῖς πράγμασιν αὐτῶν, καὶ κτήμασι κινητοῖς τε, καὶ ἀκινήτοις, καὶ λοιποῖς ἀφιερώμασι καὶ ἱερεῖς σκεύεσιν, ὦσιν αὐτόνομα, ἐλεύθερα, αὐτοδέσποτα, ἀδούλωτα, ἀκαταπάτητα, καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστα, καὶ ἀκαταζήτητα παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου, καὶ λαϊκοῦ, οἱ δὲ ἐνασκούμενοι ἐν αὐτῇ ἱερωμένοι, τε καὶ ἰδιῶται οἵ τε νῦν, καὶ οἱ μετ' αὐτούς, διοικῶσι, καὶ κυβερνῶσι διὰ παντός, αὐτήν τε, καὶ τὰ μετόχια αὐτῆς, καὶ τὰ ἀφιερώματα ἄχρις οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, τῆς συστάσεως, καὶ καλλιεργείας, καὶ διαμονῆς αὐτῶν φροντίζοντες· μνημονεύοντες δ' ἔτι τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦ κατὰ καιροὺς οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐν πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ ἀκολουθίᾳ παρρησίᾳ, ὡς εἴθισται τοῖς πατριαρχικοῖς, καὶ σταυροπηγιακοῖς μοναστηρίοις· μηδενὸς τολμήσοντος ἱερωμένου, ἢ λαϊκοῦ, καθ' οἱονδήτινα τρόπον, ἐνοχλῆσαι τῇ βασιλικῇ ταύτῃ, καὶ σταυροπηγιακῇ μονῇ, ἢ τοῖς μετοχίοις αὐτῆς, καὶ ἀποξενῶσαι τὶ τῶν ἀφιερωμάτων αὐτῆς, ἢ ἄλλό τι ἐνεργῆσαι, ἐπὶ ζημίᾳ, καὶ βλάβῃ αὐτῶν, ἐν ἀργίᾳ, καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ τῷ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος· ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ καιροὺς μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ἔχοντος ἄδειαν τὸ σύνολον, ἢ ἐξουσίαν, ἀπαιτεῖν τί παρ' αὐτῶν μέχρι καὶ ὀβολοῦ, ἢ εἰς τὸ ἴδιον δικαστήριον ἕλκειν τοὺς πατέρας τῆς μονῆς ταύτης, ἢ ἀργεῖν, καὶ ἀφορίζειν αὐτούς, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου, καὶ ἄλλῃ μείζονι παιδείᾳ· ὑποκείσθωσαν δὲ μόνον τῷ ἡμετέρῳ δικαστηρίῳ, καὶ ἄδειαν ἐχέτωσαν ⟨π⟩ροσκαλεῖν, ὃν ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀρχιερέων, εἰς τὸ ἐκτελεῖν ὅτε χρεία τὰς τυχούσας αὐτοῖς χειροτονίας, δίχα τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως· καὶ αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς ἐκλεγέτωσαν τὸν κατὰ καιροὺς ἡγούμενον, καὶ ἀποκαθιστάτωσαν ἀδείᾳ πατριαρχικῇ· ὁ γὰρ τἀναντία τολμήσων διαπράξασθαι καὶ ἀνατρέψαι τὰ γραφέντα καὶ ἐπικυρωθέντα, ὑπόδικος ἔσται πάσῃ ἀρᾷ, καὶ τῷ ἀλύτῳ ἀφορισμῷ τῷ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Ὅθεν ἐπιγέγραπται καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος, πατριαρχικὸν συνοδικόν, ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα, καὶ ἐπεδόθη τῇ διαληφθείσῃ βασιλικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ μονῇ τῆς μεταμορφώσεως τῶν Βλατέων, εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

ἀσφάλειαν, ἐν ἔτει, αω· χω· λω· μηνὶ ἰουλλίῳ ιεη· Ἰνδικτιῶνος ιγ΄ † (= 1630).

† *Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης*: —

Ὁ Κύριλλος ἔγραψε μόνον τὸ ἐν τέλει „Κύριλλος — πατριάρχης" ὑφ' ᾧ ὑπογεγραμμένοι εἶναι ἐννέα ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου. Κύριλλος ὁ Λούκαρις ἐπωνυμούμενος ἐπατριάρχευσε τὸ δ΄ ἔτεσι 1630—1634 *κατὰ Γεδεὼν σελ.* 556, *ὑποσημειούμενον*: „Langlois *σελ.* 40 *κατὰ Δεκέμβριον* 1633 *περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Τσαοὺς μοναστηρίου", καὶ τὸ ς΄ ἔτεσι* 1637—1638 *κατὰ Γεδεὼν σελ.* 564 *γινώσκοντα πρᾶξιν τοῦ Κυρίλλου περὶ τῆς μονῆς τῶν Βλατέων ἀχρονολόγητον· δῆλον δὴ νῦν ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη ἀνακτέα εἰς τὴν δ΄ τοῦ Κυρίλλου πατριαρχείαν· περὶ δὲ τῆς παρὰ τῷ* Langlois *πράξεως ὅρα κατωτέρω ἐν ἀρ.* 12. *Ὁ Τιμόθεος, οὗ μνημονεύεται γράμμα, ἤκμασεν ἔτεσι* 1612—1621 *κατὰ Γεδεὼν σελ.* 549.

5) † *Ἰωαννίκιος ἐλέῳ Θεοῦ — πατριάρχης* (*μόνος ὑπογεγραμμένος*).

† *Μέγιστα ὄντως τῶν ἐν ἀνθρώποις — καὶ πᾶν εἴ τι ἄλλο ἀγαθὸν καὶ σωτήριον* (= *ἀρ.* 3), *καὶ πάντως ὀφείλει ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τὴν θείαν καὶ πρωτίστην βοήθειαν, βοηθεῖν ᾗ δυνάμεως ἔχει, πάσαις μὲν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἁπανταχοῦ θείοις μοναστηρίοις, οὐχ ἥκιστα δὲ ταῖς ἱεραῖς μοναῖς, ταῖς βασιλικαῖς τε, καὶ ἡμετέραις πατριαρχικαῖς σταυροπηγιακαῖς, ὧν μία ἐστὶ καὶ ἡ ἔνδον τῆς Θεσσαλονίκης, πλησίον τῶν Ἑπτὰ κουλάδων, καλουμένη τωόντι βασιλική τε, καὶ πατριαρχική, σταυροπηγιακή τε θεία καὶ ἱερὰ μονή, ἡ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένη τῆς μεταμορφώσεως τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Βλατέως· τοίνυν καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πατριαρχείας ἐφάνη — τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυροῦ Κυρίλλου γράμμα* (= *ἀρ.* 4) *κ. τ. λ.*.

Εἶτα μνημονεύεται τὸ γράμμα τοῦ Τιμοθέου καὶ μετ' αὐτὸ „ἐνορία τοῦ Μπαϊρίου" καὶ μετόχια „τὸ μποστάνιον τὸ ὄπισθεν τοῦ μοναστηρίου", „ὁ ναὸς τοῦ Λαγοδιάτου, τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ ὀρφανοῦ", „ὁ ἐλαιὼν μετὰ τῆς πενταμηλέας, ὁ ἅγιος Νικόλαος τῆς Πανίκοβης ὁ ἐγγὺς τῆς χώρας Γαλατίστης, ὁ πύργος τοῦ Μετοχίου" καὶ „ὁ παρὰ τοῦ ποτὲ μητροπολίτου Βερροίας Θεοφάνους τοῦ Μαλάκη οἰκείοις χρήμασιν ἀγορασθεὶς σεβάσμιος ναὸς τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου καὶ ἀφιερωθεὶς τῇ — μονῇ τοῦ Βλατέως —, ᾗ δείκνυσι τὰ παρὰ τοῖς πατράσι τοῦ μοναστηρίου — γράμματα Νείλου, Ἰωάσαφ, Ἱερεμίου, Τιμοθέου καὶ τοῦ γέροντος κυροῦ Παρθενίου" (*Γεδ. σελ.* 569, 1639—1644· *ἐν σελ.* 570 *ὁ Γεδεὼν ἀναφέρει τὴν πρᾶξιν τοῦ Παρθενίου ἀχρονολόγητον*). *Ἐν τῷ γράμματι τοῦ Ἰωαννικίου μνημονεύεται παρακαθήμενος ἐν τῇ Συν-*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

όδῳ καὶ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων κυρὸς Παΐσιος, „ὑποταγῆς δὲ χάριν καὶ εὐλογίας" ὁρίζεται τοῖς πατράσι τῆς μονῆς ὅπως προσφέρωνται παρ' αὐτῶν „τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ καλιμαύκια τρία μόνον τῶν ἐκλεκτῶν". „Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αχμη^ω, Δεκεμβρίῳ, Ἰνδικτιῶνος α' :—" (= 1648). Ὁ Γεδεὼν σελ. 575 γινώσκει τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἰωαννικίου (τὸ α' ἔτεσι 1646—1648) ἀχρονολόγητον.

6) † Καλλίνικος — πατριάρχης (ὑπογεγραμμένος μεθ' ἑπτὰ Συνοδικῶν).

† Καὶ τοῦτο δήπου ἐπάναγκες τῇ ἡμῶν μετριότητι, ναὶ μὴν οὐχ ἧττον καὶ ὀφειλῆς ἄξιον, ἐπικυροῦν δηλονότι, καὶ ἐπιβεβαιοῦν, τὰ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀοιδήμων πατριαρχῶν γράμματα, βραβευτικά τε, καὶ ὅσ' ἄλλα διάφορα, τοῦ ὀρθοῦ ἐφαπτόμενα λόγου, κατὰ καιροὺς διαφόρους ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις ἐχορηγήθησαν, καὶ ἐπικρατύνειν ταῦτα· ὡς ἔνεστι νεωτέροις τοῖς γράμμασιν· ἵν' ὅπως μὴ τῆς δι' ἀντιγράφου ἀνανεώσεως ἀποτυχόντα, λήθης παρεμπέσῃ βυθοῖς, καὶ χρόνου γένηται παρανάλωμα, καθάπερ πολλὰ τῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου γεγενημένων, ἤδη κεκμήκασι, καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι σχεδὸν περιέστησαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐνεφανίσθη καὶ ἡμῖν — γράμμα — Κυρίλλου κ. τ. λ..

Εἶτα κατὰ Κύριλλον (4) μνημονεύεται τὸ γράμμα τοῦ Τιμοθέου καὶ μετ' αὐτὸ „μοναστήριον τῶν Βλατέων, ὁ ναὸς τοῦ Λαγουδιάτου τὸ γυναικεῖον μοναστήριον, ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐγγὺς τῆς χώρας Γαλατίστης, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου — Θεοφάνους τοῦ Μαλάκη, ὡς δείκνυσι φησὶ τὰ γράμματα Ἱερεμίου καὶ τῶν καθ' ἑξῆς, ἃ παρὰ τοῖς — πατράσι σωζόμενα ἦν, ἑωρακότος ταῦτα — τοῦ — ῥαιφερενδαρίου — κὺρ Γεωργίου". „αχϟη^ω· μηνὶ Μαΐῳ, Ἰνδικτιῶνος ϛ': —" (= 1698). Ὁ Γεδεὼν σελ. 613 γινώσκει τὴν πρᾶξιν τοῦ Καλλινίκου (τὸ γ' 1694—1702) ἀχρονολόγητον.

7) † Γαβριὴλ — πατριάρχης (ὑπογεγραμμένος μεθ' ἓξ Συνοδικῶν).

† Τῶν εἰωθότων διενεργεῖσθαι καλῶς, καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ βεβαιοῦν δηλαδὴ καὶ ἐπικρατύνειν, διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων, τὰ φθάσαντα ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις γενέσθαι, καὶ διαταχθέντα νομίμως, ὑπὸ τῶν προηγησαμένων ἀοιδίμων πατριαρχῶν, καὶ γράμμασι πατριαρχικοῖς κατασφαλισθέντα· οὗτος καὶ γὰρ ὁ τρόπος τὰ διὰ πολυκαιρίας ἀμαυρωθῆναι κινδυνεύοντα, καὶ τῆς μνήμης ἐκπεσεῖν ὅλως, ὥστε, εἴ καί ποτε γεγόνασιν ἀμφιβάλλεσθαι, εἰς ἀνανέωσιν καὶ παλινζωΐαν ἐπανάγειν πέφυκεν, ὃς δὴ ἐπὶ συστάσει, καὶ διαμονῇ τῶν καλῶς πεπραγμένων ἐπινενόηται, ἀνθ' ὅτου καὶ οὐ διαλείπει διηνεκῶς ἐνεργούμενον τοῦτο, παρὰ τῶν διιθύνειν λαχόντων κατὰ καιρούς, τοὺς πνευματικοὺς οἴακας τῆς ἐκκλησίας· ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐνεφανίσθησαν — γράμματα — Καλλινίκου (= 6) — Ἰωαννικίου (= 5) — Κυρίλλου (= 4) κ. τ. λ..

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

Εἶτα μνημονεύονται „μοναστήριον τῶν Βλατέων, ὁ ναὸς τοῦ Λαγουδιάτου τὸ γυναικεῖον μοναστήριον, ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς Πανίκοβης ἐγγὺς τῆς χώρας Γαλατίστης, ὁ ἅγιος Γεώργιος, ὁ τοῦ Βερροίας Θεοφάνους τοῦ Μαλάκι ναὸς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου“ καὶ τὰ „τρία καλυμαύχια“ (ἀρ. 5)· „αψ^ω^γ: μηνὶ Ἰαννουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ια΄:“ (= 1703). Ὁ Γεδεὼν σελ. 616 γινώσκει τὴν πρᾶξιν τοῦ Γαβριὴλ (1702—1707) ἀχρονολόγητον.

8) † Ἰωαννίκιος — πατριάρχης (ὑπογεγραμμένος μεθ' ἐννέα Συνοδικῶν).

† Τὸ εἰς μείζονα ἰσχὺν ἐπιβεβαιοῦσθαι τὰ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν γράμματα, ὅσα τοῦ ὀρθοῦ ἔχονται λόγου, οὐδὲν ἀπεικός ἐστι· τῆς τε γὰρ ἀνθρωπίνης μνήμης ὀλισθηρᾶς εἴτε εὐολίσθου ὑπαρχούσης, τῆς τε ζωῆς βραχείας ἡμῶν, τὸ μὲν γραφῇ παραδίδοσθαι τὰ πραττόμενα ἀναγκαῖον καθέστηκε, τὸ δ' αὖ τὰ γραφέντα ἐπικυροῦσθαι, καὶ ἀνανεοῦσθαι, πάντως καὶ τοῦτο χρήσιμον· εἰ μὴ γὰρ τὰ ἡμῖν πραττόμενα ἐγράφοντο, τῇ λήθῃ ἂν παρεδίδοντο· εἰ δὲ πάλιν καὶ μὴ ἐπιβεβαιοῦντο, οὐκ ἂν μείζονα τὴν διαμονὴν καὶ συντήρησιν ἐλάμβανον. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ ἐν τῷ — ἱερῷ κώδικι φαίνεται κατεστρωμένον — Κυρίλλου γράμμα κ. τ. λ.

Καὶ ἐνταῦθα μνημονεύεται εἶτα κατὰ Κύριλλον τὸ γράμμα τοῦ Τιμοθέου καὶ μετ' αὐτὸ „μοναστήριον τοῦ Βλατέως, μετόχιον τοῦ Λαγουδιάτου, τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μαλάκη“. „Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α^ῳ^ψ^ῳ^μ^ῳ^ζ^ω^, μηνὶ Φευρουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ιε΄: —“ (= 1747). Τὸν Ἰωαννίκιον ὁ Γεδεὼν σελ. 654 τίθησι πατριαρχεύσαντα 1761—1768, ἀγνοεῖ δὲ πρᾶξιν αὐτοῦ περὶ τῆς μονῆς· ἀλλ' ὁ Γεδεὼν σελ. 639 ὁρίζει πάλιν πατριάρχην 1744—1748 τὸν Παΐσιον οὗ ἀγνοεῖ πρᾶξιν περὶ τῆς μονῆς· τὸ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδεδομένον γράμμα φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωαννικίου καὶ τὸ ἔτος 1747· λοιπὸν κατ' ἀνάγκην ὁριστέαι εἶναι δύο τοῦ τε Παϊσίου καὶ τοῦ Ἰωαννικίου πατριαρχεῖαι: Παΐσιος 1744—1746, Ἰωαννίκιος 1747, Παΐσιος 1747—1748, Ἰωαννίκιος 1761—1768.

9) † Γρηγόριος — πατριάρχης (ὑπογεγραμμένος μετὰ δέκα Συνοδικῶν).

Λόγος μακρὸς γίνεται περὶ τῆς ἀκαταστασίας καὶ ἐλεεινῆς ἀπωλείας τῶν μοναστηρίων καὶ περὶ φροντίδος ἐπανορθώσεως καὶ τῶν ἄλλων καθόλου καὶ εἰδικῶς τοῦ μοναστηρίου „τῆς μεταμορφώσεως τοῦ σωτῆρος ἐπικεκλημένου τῶν Βαλτεαίων μετὰ τῶν μετοχίων — Λαγοδιάτου, ἁγίου Νικολάου τῆς Πανικόβης, ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ Βερροίας κὺρ Θεοφάνους τοῦ Μαλάκι — ἁγίου Ἀθανασίου“.

Εἶτα μνημονεύεται ἀνώνυμον γράμμα πατριαρχικὸν ἔτους αψϙα΄

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

καθ' ὅ: „πρὸς κατάπαυσιν συμβεβηκυῶν τινῶν ταραχῶν μεταξὺ τῶν μοναστηριακῶν πατέρων καὶ τοῦ τότε μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ἀειμνήστου Ἰγνατίου ἀπαιτοῦντος ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τῶν λοιπῶν μετοχείων διὰ τὸ ἐκκλησιάζεσθαι ἐν αὐτοῖς τοὺς ἐπαρχιώτας Χριστιανοὺς ἀπεφάνθη κατὰ κοινὴν συμφωνίαν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὅπως οἱ πατέρες διδῶσι κατ' ἔτος λόγῳ φιλοτιμίας γρόσια ἑκατὸν τῷ κατὰ καιροὺς μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης"· κατόπιν ἐπικυροῦνται καὶ ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου τὰ δίκαια τοῦ μοναστηρίου τῶν Βλαταιαίων (κατὰ διόρθωσιν τοῦ Βλατεαίων) καὶ ὁρίζεται ὅπως ἐν μὲν τῷ μοναστηρίῳ μνημονεύηται τὸ τοῦ πατριάρχου ὄνομα ἐν δὲ τοῖς μετοχίοις τὸ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ὅπως τὸ μοναστήριον „ἔχῃ καὶ τὸ προνόμιον κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε τὸν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῷ ἡγούμενον φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίας μανδύαν προχειριζόμενον καὶ πατερίτζαν (= βακτηρίαν), καίτοι συνηθείας μὴ οὔσης τοῦ φέρειν μανδύαν τὸν τῶν Βλατεαίων ἡγούμενον διὰ τὸ ἐμπεριέχεσθαι αὐτὸ ἔνδον τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ κατὰ παράκλησιν τοῦ ἤδη μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κὺρ Γερασίμου", ὅπως τελῶνται πάλιν τὰ ἑκατὸν γρόσια τῷ μητροπολίτῃ καὶ ἄλλα ἑκατὸν πεντήκοντα τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὅπως „ἡ σφραγὶς τῆς μονῆς διαιρεθῇ εἰς τμήματα τέσσαρα". Τὸ ἀνώνυμον γράμμα τοῦ ἔτους αψϙα' εἶναι τοῦ Νεοφύτου τὸ α' πατριαρχεύσαντος 1789—1794 κατὰ Γεδεὼν γινώσκοντα σελ. 671 τὴν πρᾶξιν τοῦ πατριάρχου· ἐν τῷ γράμματι δὲ τοῦ Νεοφύτου ἀναγράφεται ὡς τότε (= 1791) μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ὁ Ἰγνάτιος· κατὰ ταῦτα διορθωτέον τὸ ἐν τοῖς Καταλόγοις τοῦ Ἀμασείας Ἀνθίμου κείμενον: „1788—1814 Γεράσιμος"· ὁ Γεράσιμος μνημονεύεται μητροπολίτης ὢν Θεσσαλονίκης ἐν τῷ γράμματι τοῦ Γρηγορίου οὗ τὸ τέλος ἔχει: „ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ ἑβδόμῳ κατὰ μῆνα Νοέμβριον, ἐπὶ νεμήσεως πρώτης". Τοῦ Γρηγορίου (τὸ α' 1797—1798) ὁ Γεδεὼν σελ. 675 γινώσκει τὴν πρᾶξιν.

10) † Κωνστάντιος — πατριάρχης (ὑπογεγραμμένος μεθ' ἕνδεκα Συνοδικῶν).

Μνημονεύεται τὸ γράμμα τοῦ Γρηγορίου (= 9) καὶ μετ' αὐτὸ ἡ μονὴ τῶν Βλαταίων καὶ τὰ μετόχια αὐτῆς τὰ ἐν τῷ γράμματι 9· ἡ φιλότιμος δόσις τῶν ἑκατὸν γροσίων αὐξάνεται εἰς τὴν τῶν διακοσίων.

11) † Γρηγόριος — πατριάρχης (ὑπογεγραμμένος μεθ' ἕνδεκα Συνοδικῶν).

Ἀπαγορεύονται αἱ ἐν τῇ μονῇ τῆς Μεταμορφώσεως (ἁπλῶς, ἄνευ τοῦ Βλαταίων ὀνόματος) φαγοποσίαι καὶ διανυκτερεύσεις οἰκογενειῶν.

12) Γράμματος περὶ τῆς μονῆς Κυρίλλου ἔτους ͵αχλγ' ἀντίγραφον ὀφείλω εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου, πρῴην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' τοῦ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει διατρίβοντος·

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

ἡ ἀρχὴ ἔχει: „Κύριλλος — πατριάρχης. Τὰ κατὰ θεῖον σκοπὸν γινόμενα πάντα καλὰ λίαν εἰσὶ καὶ πρὸς Θεὸν εὐπρόσδεκτα, καὶ μᾶλλον ὅτε τὶς αὐτα ὅτε δεῖ καὶ ὅπου δεῖ ἐναποθησαυρίσειε κρίσιν ἐν καλοῖς ποιούμενος καὶ τὰ καλὰ τοῖς καλλίστοις ἀνατιθέμενος, φανερὸν πάντως καὶ πρόδηλον, ὡς κατορθουμένων ἔργων μακαρίων καὶ ἀειμνήστων, ὡς λυσιτελούντων πᾶσι κοινῶς. Ἐπειδὴ τοίνυν („καὶ οἱ ἐνασκούμενοι τῷ σεβασμίῳ μοναστηρίῳ καὶ ἡμετέρῳ σταυροπηγίῳ τοῦ Βλατέως, τῷ ἔνδον Θεσσαλονίκης, τῷ καλουμένῳ Τσαούση, οἰκείᾳ βουλῇ αὐτῶν καὶ γνώμῃ ὑπέταξαν καὶ προσηλώσαντο“· αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἐσβεσμέναι·) ἡ μετριότης ἡμῶν δρῶσα τὸ σεβάσμιον μοναστήριον καὶ ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ σταυροπήγιον τοῦ Βλατέως τὸ ἔνδον Θεσσαλονίκης, τὸ καλούμενον τοῦ Τσαούση, κατ' ὀλίγον σμικρυνόμενον καὶ ἐξαντλούμενον ταῖς συμβαινούσαις αὐτῷ καιρικαῖς ἀνωμαλίαις, ὑπέταξε καὶ προσηλώσατο τὸ μοναστήριον αὐτὸ μετὰ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτοῦ καὶ ἀφιερωμάτων τῇ σεβασμίᾳ καὶ βασιλικῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων, τῇ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει“· εἶτα μνημονεύονται „τὰ ἐργαστήρια τῶν Βλατάδων καὶ τὸ μετόχιον αὐτῶν τὸ εἰς τὸν Κάμπον μετὰ καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τῶν ἐργαστηρίων αὐτῆς καὶ πάντων τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ καυκίου δι' οὗ ἔπιεν ὁ Χριστὸς ἐπὶ γῆς τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφείς“, μετὰ δὲ τὸ τέλος „ἐν ἔτει σωτηρίῳ αχλγ', μηνὶ Νοεμβρίῳ νεμέσεως δευτέρας“ συνυπογεγραμμένοι τῷ πατριάρχῃ εἶναι ἓξ ἄλλοι ἐν οἷς καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης. Εἰκάζω ὅτι τὸ γράμμα τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ τῷ παρὰ τῷ Langlois (ἰδὲ ἐν ἀρ. 4), εἰ καὶ παρὰ τούτῳ κεῖται ὁ Δεκέμβριος μήν.

13) Ἐν τῇ τοῦ μακαρίτου Μιχαὴλ Χατζῆ Ἰωάννου 'Ἀστυγραφίᾳ Θεσσαλονίκης' σελ. 91 κεῖνται γεγραμμένα τὰ ἑξῆς: „πατριαρχικόν τι σιγγίλιον εὑρισκόμενον ἐν τῇ μονῇ τῶν Βλατέων, ταῖςδε λέξεσιν: 'ἡ μονὴ τῶν Βλατέων κειμένη ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀσωμάτων'“· τὸ γράμμα τοῦτο φαίνεται ἀπολόμενον.

14 καὶ 15) Ἀπώλοντο ἐκ τῆς μονῆς καὶ ἄλλα δύο γράμματα, τὸ τοῦ Παρθενίου καὶ τὸ τοῦ Νεοφύτου περὶ ὧν ὅρα τὰ γεγραμμένα ἐν ἀρ. 5 καὶ 9. Τὸ πρῶτον ὑπ' ἐμοῦ γνωστὰ ἐγένοντο τὰ ἐν ἀρ. 1, 2, 3, 8 καὶ 10.

Γ') ἐπιγράμματα.

1) Ἡ μονὴ φέρει κατὰ τὰ ἄνω γράμματα τὰ ἑξῆς ὀνόματα:

α') τῶν Βλαταίων 1488, 1580, 1797
β') τῶν Βλατάδων 1488, 1569, 1633
γ') τῶν Βλατέων 1630, 1698, 1703
δ') Χριστοῦ τοῦ Βλατέως 1630, 1648
ε') τοῦ Βλατέως 1633, 1648, 1747
ϛ') τῶν Βλαταιαίων, Βλατεαίων, Βαλτεαίων (sic) 1797
ζ') τοῦ Τσαούση 1633.

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

Τὸ γ' ὄνομα εὗρον καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου (ὅρα ἄνω ἀρ. 2) σελ. 377, τὸ δὲ ζ' ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι σελ. 22, 103, 322 (ἔτει 1726), σελ. 422 (1735), σελ. 437 (1741) καὶ σελ. 541 (1754). Ἡ ἐμὴ γνώμη εἶναι ὅτι ἡ μονή, πάντως οὐχὶ μετὰ Ἰωάννην ϛ' τὸν Καντακουζηνὸν ἱδρυθεῖσα (ὅρα ἀρ. 3 ἔνθα μνημονεύεται βασιλικὸν χρυσόβουλλον καὶ σιγιλλιῶδες γράμμα τοῦ πατριάρχου Νείλου 1380—1388), ἐκτίσθη ὑπὸ Βλατᾶ τινος (ἢ ὑπὸ ἀδελφῶν τὸ ὄνομα τοῦτο φερόντων) ἐξ οὗ καὶ οἱ ἐν τῇ μονῇ ὠνομάσθησαν Βλαταῖοι καὶ κοινότερον Βλατάδες, διότι οὗτοι οἱ τύποι εἶναι οἱ ἀρχαιότεροι· ἐκ δὲ τῆς νεωτέρας γραφῆς Βλατέων (ἀντὶ τοῦ Βλαταίων) ἐπλάσθη κατ' ἀναδρομήν, νομίζω, καὶ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ πτῶσις γενικὴ Βλατέως: „Χριστοῦ τοῦ Βλατέως“ καὶ μόνον „τοῦ Βλατέως“· οἱ νεώτατοι τύποι Βλαταιαίων καὶ Βλατεαίων εἶναι, δῆλα δή, κρᾶμα τῶν δύο γραφῶν Βλαταίων καὶ Βλατέων. Ὁ Κ. Σάθας ἐν τῇ „Μεσαιων. Βιβλιοθήκῃ“ Α' σελ. 245 ἐξέδωκεν Ἱέρακος τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου τῆς Ἐκκλησίας „ἔμμετρον Χρονικὸν“ οὗ παρατίθημι τοὺς ἑξῆς στίχους:

Τότε τινὲς τῶν μοναχῶν λέγω τῶν ῥακενδύτων
ἐκ τῶν Βλαντέων τῆς μονῆς ἐντὸς αὐτῆς οἰκοῦντες
κατέγραψαν, ἐδήλωσαν ἅπαντα τῷ Σουλτάνῳ·
γράφουσι δὲ καὶ λέγουσι „ὦ κύριε Σουλτάνε,
εἴ τοι σοι ἔστι βουλητὸν ἄρξαι Θεσσαλονίκης,
λαβεῖν καὶ ταύτην καὶ ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς ἐν πόλει,
τοὺς ὑδροχόους ἔκκοψον σωλῆνας τοῦ Χορτιάτου,
δίψῃ πιεζομένων δὲ πάντων καὶ ἀπορίᾳ
ἀκόντων τελεσθήσεται ὅπερ ποθεῖς γενέσθαι.
Ὄρος Χορτιάτης ἔστι δὲ κείμενον ὑπὲρ ταύτης
ἐξ οὗ τῇ πόλει ἄριστον ὕδωρ ἡδὺ εἰσρέει“.
Σουλτάνος οὖν ἀκηκοὼς τοῦτο ὑπερησθείς τε
ἐπιχειρεῖ ὡς ἐν ταὐτῷ τῷ πράγματι καὶ ἔργῳ,
ὡς τὴν ὁδὸν οἱ μοναχοὶ ἐδίδαξαν πρὸς τοῦτον,
καὶ ταύτην ἐχειρώσατο ὡς καλιὰν στρουθίων,
ὡς ὀρταλίχων φωλεὸν ἄνευ μητρὸς μεινάντων,
ἤτοι ἀγάπης καθαρᾶς μὴ οὔσης ἐν τοῖς ἔνδον.
Τότε τσαούσην φύλακα καθίστησι φυλάττειν
τοὺς ἐν μονῇ μονάζοντας προδώσαντας τὴν πόλιν
(Τσαούσης δὲ τὴν σήμερον αὔτ' ἡ μονὴ καλεῖται),
ἵνα μηδεὶς ἐκ τοῦ στρατοῦ τοὺς μοναχοὺς ταράξῃ·
ὅθεν καὶ ἀτελεῖς εἰσιν ἄχρι τοῦ νῦν ἐκ Τούρκων
τὸ ἔργον μνημονεύοντες (sic) τῶν μοναχῶν τῶν πάλαι.

Μετὰ τὰ περὶ τοῦ ὀνόματος Βλαταίων εἰρημένα μοι οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ παρὰ τῷ Ἱέρακι Βλαντέων ὄνομα (ἐκ τοῦ ιζ' αἰῶνος

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

ἀρχομένου) δὲν εἶναι τὸ γνήσιον. Ἀλλ' οὐδὲ ὁ λόγος τοῦ Ἱέρακος ὅτι ἡ μονὴ ὠνομάσθη Τσαούσης ἐκ τοῦ „τσαούση φύλακος" φαίνεται ἀληθὴς ὤν· ἡ φήμη ὅτι ἐν τῷ ἀμέσως ἄνωθεν τῆς μονῆς κειμένῳ φρουρίῳ τῆς ἀκροπόλεως (Γεντὶ Κουλέ, „Ἑπταπυργίῳ", Ἑπτὰ κουλάδες ἀρ. 4) *ἐκρύπτοντο πολλὰ ἀρχαῖα πράγματα ἔδωκέ μοι τὴν ἀφορμὴν ἤδη κατὰ τὰ ἔτη* 1888 *καὶ* 1889 *πολλάκις νὰ ἀνέλθω εἰς τὴν ἀκρόπολιν (Κιουτσοὺκ Σελανίκ, „μικρὰν Θεσσαλονίκην") καὶ νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ φρούριον μετὰ τῶν φίλων μου Δ. Ὀρφανίδου καὶ Χασὰν ἐφέντη διδασκάλων· ἄνωθεν τῆς πύλης τοῦ δευτέρου μεσαυλίου εἶχον τότε παρατηρήσῃ ἐνῳκοδομημένην μεγάλην πλάκα φέρουσαν ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα Ῥωμαϊκῶν χρόνων (ἐκδεδομένον οὐ πάνυ ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ* Duchesne *ἐν τῷ πολυτίμῳ βιβλίῳ* 'Mémoire sur une mission au mont Athos' *σελ.* 23, *ἀρ.* 13) *καὶ ὕπερθεν τῆς πλακὸς ταύτης ἑτέραν φέρουσαν παλαιὸν Τουρκικὸν ἐπίγραμμα ὅπερ ἔτους* 1893 *μηνὶ Ἰουλίῳ ἀντέγραψέ μοι (πάλιν ἀναβάντι εἰς τὸ φρούριον μετεσχηματισμένον ἤδη εἰς εἱρκτὴν) λόγιος Ὀθωμανός, ὁ Βεϊμπὶχ ἐφέντης:*

وهو

سلطان سليمان بن سليم

فتح و اخذ هذه القلعة بعون الله و نصره و قهره سلطان سلاطين العرب و العجم
... لا عداء الله سلطان مراد ابن سلطان محمد لا زالت .. النصر .. الهزيمة ... من اعدائه
من يد الافرنج و النصارى قتل بعضهم و اسر بعضهم و اولادهم و اموالهم و بعد مضى
مادة من السنة بنى و عمر هذه القلعة بيد ملك الامراء و الاكابر چاوش بك فى شهر
رمضان المبارك لسنه اربع و ثلثين و تسعمائه

Τοῦτ' ἔστι (κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐνταῦθα φίλου δικηγόρου καὶ διδασκάλου Δ. Δημητριάδου):

Ἀεὶ νικητής,

Σουλτὰν Σουλεϊμὰν υἱὸς Σελίμ.

Ἀνέῳξε (ἐξεπόρθησε) καὶ ἔλαβε βίᾳ τόδε τὸ φρούριον τῇ θείᾳ ἀρωγῇ καὶ βοηθείᾳ καὶ τῇ τιμωρίᾳ (τῶν ἐχθρῶν) ὁ Σουλτάνος τῶν Σουλτάνων Ἀράβων καὶ Περσῶν ...., Θεὸς φυλάττοι ἐκ τῶν ἐχθρῶν, Σουλτὰν Μουρὰτ υἱὸς Σουλτὰν Μεμέτ, μὴ ἐξαφανισθείη ... ἡ νίκη καὶ (προφυλαχθείη, κωλυθείη) ἡ ἧττα (αὐτοῦ) ἡ ἐκ τῶν ἐχθρῶν, ἐκ τῆς χειρὸς τῶν Φράγκων καὶ τῶν Χριστιανῶν· ἐφόνευσέ τινας καὶ ᾐχμαλώτισέ τινας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν· καὶ μετὰ πάροδον ἑκατὸν ἐτῶν ᾠκοδομήθη καὶ κατῳκήθη ὅδε ὁ πύργος χειρὶ

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τοῦ ἐκ τῶν ἐμιρῶν καὶ μεγιστάνων τοῦ βασιλέως Τσαοὺς βέη μηνὶ Ῥαμαζανίῳ εὐλογημένῳ ἐν ἔτει 934.

Τὸ ἔτος 934 ἀναφέρεται εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ πύργου ὑπὸ τοῦ Τσαοὺς βέη, ἀντιστοιχεῖ δὲ εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς 1527· ἑκατὸν ἔτεσι πρότερον ἤτοι τῷ ἔτει 834 ἑάλω κατὰ τὸ ἐπίγραμμα ἡ Θεσσαλονίκη ὑπὸ Μουρὰτ (τοῦ Β'), τοῦτο δὲ τὸ ἔτος ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ 1430 περὶ οὗ ὅρα καὶ τὸ ἐκ χειρογράφου σημείωμα ὅπερ ἐξέδωκα ἐν κεφαλαίῳ Α', ἀρ. 5. Οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχω ἐγὼ ὅτι ἡ μονὴ τῶν Βλαταίων ἐπεκλήθη (κατὰ τὸ 1527) Τσαοὺς μοναστήριον οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀσήμου φύλακος (1430) τοῦ Ἱέρακος ἀλλ' ἐκ τῆς γειτονίας αὐτῆς πρὸς τὸν πύργον τοῦ Τσαοὺς βέη.

Πλὴν τῶν χειρογράφων καὶ τῶν γραμμάτων νῦν δυστυχῶς οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν εἶναι ἐν τῇ μονῇ ὑπολελειμμένον κειμήλιον τῆς παλαιᾶς δόξης. Ὁ ναὸς ἔχει ἐν τῷ νοτίῳ ἐξωνάρθηκι ἓξ ἁπλοῦς μαρμαρίνους κίονας, ἐν δὲ τῷ δυτικῷ καὶ ἐν τῷ βορείῳ δύο· ἐπίγραμμά τι ἐπὶ πλακὸς ἐκτισμένης ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ νοτίου ἐξωνάρθηκος λέγει τάδε: „Σωτῆρι Χριστῷ τῶν ὅλων τῷ δεσπότῃ | νεὼς ὁ σεπτὸς οὗτος ἠγέρθη πάλαι | Κρητῶν ὑπ' ἀνδρῶν Βλατέων <τῶν?> κτητόρων | ὑφ' ὧν γε τῇδε τῇ μονῇ τοὐπώνυμον· | ῥυεὶς χρόνῳ δὲ καὶ πεσὼν ἐν τῷ μέρει | ἐκ δευτέρου νῦν ὧδ' ἀνηγέρθη πόνῳ | σπουδῇ δαπάνῃ τοῦ σεβασμιωτάτου | κὺρ Ἰγνατίου τῆς μονῆς ἡγουμένου | καὶ τῶν ἐν αὐτῇ συμβιούντων πατέρων | ἐν συνδρομῇ μάλιστα τοῦ Κυτανίου | ἄρχοντος ὄντως εὐκλεοῦς Ἰωάννου· | ὅτῳ πολὺς μὲν μισθὸς ἔστ' ἐν τῇ γέᾳ | σὺν πᾶσιν πλωτοῖς (sic) συνεργοῖς τῷ τέλει | πλείων δὲ παντὸς ἀτέλειος (sic) ἐν πόλῳ | † ἐν ἔτει: αωα': Σεπτεμρον κ:". Εἰς τί στηρίζεται ἡ γνώμη τοῦ γράψαντος ὅτι οἱ κτήτορες ἦσαν Κρῆτες ἀγνοῶ· τὰ „ῥυέντα καὶ πεσόντα" μέρη τοῦ ναοῦ τοῦ παλαιοῦ εἶναι οἱ ἐξωνάρθηκες (οἱ τρεῖς), ὁ (ἀνατολικὸς) ἐσωνάρθηξ καὶ ἡ βορεία πτέρυξ τοῦ ναοῦ, πάντα νῦν ξυλίνην ἔχοντα τὴν στέγην μετὰ κομψῶν καὶ περιγεγλυμμένων ἀρχαίων μαρμαρίνων τεμαχίων ἐν τῷ ἐδάφει· ἀρχαῖα δὲ μέρη εἶναι ὅλον τὸ κέντρον τοῦ ναοῦ μετὰ τοῦ θόλου καὶ τὸ Ἅγιον Βῆμα οὗ ἡ μὲν δεξιὰ πτέρυξ (ἐν ᾗ ἔτει 1894 ὑπὸ τοῖς ἐπασβεστώμασι τῶν τοίχων ἀπεκαλύφθησαν ἀρχαῖαι ζωηραὶ εἰκόνες) τιμᾶται ἐπὶ τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ, ἡ δὲ ἀριστερὰ ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ Προδρόμῳ. Ἔξω τοῦ ναοῦ ἐν τῇ αὐλῇ κατεσπαρμένα εἶναι ἀνθοποίκιλτα κιονόκρανα καὶ κίονες τῶν παλαιῶν ἐξωναρθήκων καὶ τοῦ (καέντος) παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης οὗ τὸ λείψανον, φυλασσόμενον πάλαι ἐν τῇ μονῇ, φυλάσσεται νῦν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἀξιοθέατος εἶναι παλαιὰ πολύθολος δεξαμενὴ (ἐν τῷ βορείῳ κήπῳ) εἰς ἣν κατέρχεταί τις διὰ μακροτάτης κλίμακος· τὸ κτίσμα συνέχεται πιθανῶς πρὸς τοὺς „ὑδροχόους σωλῆνας

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τοῦ Χορτιάτου“ οὗ ὄρους τὸ ὕδωρ καὶ νῦν διερχόμενον διὰ τῆς μονῆς συλλέγεται εἰς τὴν ἔξω τῆς μονῆς δεξαμενὴν τὴν μετοχετεύουσαν τὰ νάματα (τὴν „ἀγάπην καθαρὰν“ τοῦ Ἱέρακος) εἰς τὴν πόλιν. Τοῦ ἐν ἀρ. 12 μνημονευομένου „καυκίου“ μέρος ἐδωρήθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὸν οἶκον τῶν Τσάρων.

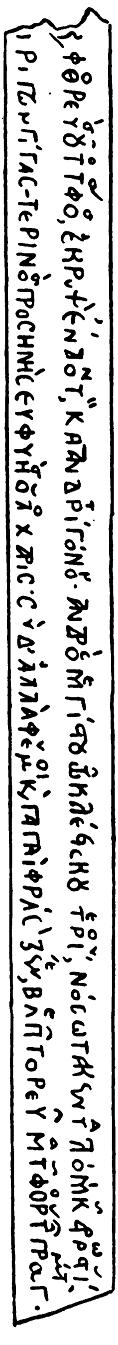

Ἀρχαῖα ἐπὶ μαρμάρων ἐπιγράμματα εὗρον δύο μόνα ἐν τῇ μονῇ· τὸ πρῶτον μάρμαρον (ὕψ. 048, πλ. 0,95 καὶ πάχ. 003) ἔχει ψηφιδωτὰς ἐκ μίγματος εἰκόνας τρεῖς ὧν ἑκατέρωθεν κεῖνται τὰ γράμματα:

Ⓐ	Α	Ⓐ	Π	Ⓐ	Κ
Ι	Λ	Φ	Ο	Λ	Λ
Λ	Φ	Ι	C	Ο	C
Κ	Λ	Λ		V	
ω	Ι	Ι			
Β	Ο	Π			
Ο	V				
C					

Τὸ κειμήλιον, αἰῶνος ιγ′, ἔκειτο παρερριμμένον ἐν κελλίῳ τινί, νῦν δὲ κεῖται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Τὸ δεύτερον μάρμαρον εἶναι τρίπλευρον πῶμα τάφου φέρον ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν στενωτέρων πλευρῶν (μήκ. 1,27 καὶ πλ. 021), ἐν ζώνῃ (ὕψ. 008) περιβεβλημένῃ ὑπὸ κομψῶν τετραγωνικῶν κοσμημάτων, τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα:

Τοῦτ' ἔστιν:

⟨Ὁ – ⏑ – ⏑⟩ καὶ φθορεὺς οὗτος τάφος
ἔκρυψεν ἔνδον τὸν Καπανδρίτην (?), γόνον
ἀνδρὸς μεγίστου τῷ κλέει Σκουτερίου
νόσῳ τακέντα λοιμικῆς ἀρρωστίας.
⟨⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – σφ⟩ριγῶν γίγας,
τερινός, προσηνής, εὐφυής, δλόχαρις.
Σὺ δ' ἀλλὰ 'φεῦ' μοι καὶ 'παπαὶ' φράσον, ξένε,
βλέπων τὸ ῥεῦμα τῆς φθορᾶς τῶν πραγμάτων.

Ὀρθῶς ὁ Duchesne σελ. 67, ἀρ. 111 μικροῖς μόνον γράμμασιν ἐκδοὺς τὸ ἐπίγραμμα (στ. 3 Σκουταρίου, 5 ριγων, 6 δλοχάρις) παρετήρησε: „l'écriture présente généralement les formes et les abréviations de la minuscule des manuscrits au XIIIe siècle“. Ἐπίθετον τερινὸς ἀντὶ τοῦ τέρην φέρεται κατακεχωρισμένον ἐν τοῖς ἀρχαίοις Λεξικοῖς. Ἡ ἀρχὴ τοῦ στ. 1 καὶ τοῦ στ. 5 ἀπώλετο διὰ τὴν ἀπόκρουσιν τοῦ μαρμάρου κειμένου ἄλλοτε ἐν τῇ αὐλῇ, νῦν δὲ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

2) Πρῶτον μετόχιον ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς γράμμασιν, ἐν Θεσσαλονίκῃ κείμενον, ἀναφέρεται γυναικεῖον μοναστήριον φέρον τὰ ὀνόματα:

α') τοῦ Λαγουδιάτη 1580
β') τοῦ Λαγουδιάτου 1630, 1698, 1703, 1747
γ') τοῦ Λαγοδιάτου 1648, 1797.

Τὸ πρῶτον ὄνομα εὗρον ἐν τῷ κώδικι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου σελ. 19 (Λαουδιάτη ἔτει 1726), τὸ δὲ τρίτον ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι σελ. 450 (Λαγωδιάτη 1744). Τὸ ὄνομα τοῦ μετοχίου τοῦ Λαγουδιάτου πρῶτον νῦν καθίστημι γνωστὸν ἀντὶ τοῦ ὀνόματος Παναγίας τῆς Λαγουδιανῆς ὅπερ φέρει ἡ τῇ μονῇ ὑποκειμένη ἐκκλησία (ἐν τῷ βορειοανατολικῷ μέρει τῆς πόλεως), ἡ τιμωμένη ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἀλλὰ πῶς τὸ ὄνομα τοῦ Λαγουδιάτου, πάντως κτίτορος τῆς γυναικείας ταύτης μονῆς, παρεμορφώθη εἰς τὸ ὄνομα Παναγίας τῆς Λαγουδιανῆς; Ὁ μακαρίτης Μ. Χ. Ἰωάννου ἐν τῇ Ἀστυγραφίᾳ σελ. 94 ἔγραψε τὰ ἑξῆς: „Ὑπάρχει πραγματικῶς ἐν τούτῳ τῷ ναῷ πηγὴ ἀναβλύζουσα κάτωθεν μαρμάρου γεγλυμμένου τὸ ὁποῖον κρατοῦσιν ἑκατέρωθεν δύο λαγωοί. Ὁ λαὸς λέγει ὅτι κυνηγός τις διώκων λαγωοὺς ὡδηγήθη εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς εἰκόνος [τῆς Θεοτόκου] καὶ τῆς πηγῆς ὑπὸ τούτων, οἵτινες εἰσέδυσαν ἐν τῇ ὀπῇ"· ἀκριβέστερον δὲ τὰ πράγματα ἔχουσιν ὧδε· τῇ δεξιᾷ τοῦ Ἁγίου Βήματος πτέρυγι προσκεκολλημένος εἶναι μικρὸς θάλαμος ὑφ' ᾧ ῥέει ὕδωρ (Ἁγίασμα)· πρὸ τῆς παλαιᾶς δὲ εἰκόνος κεῖται κεκοιλωμένον (καὶ ἐσφραγισμένον) ἀρχαῖον κιονόκρανον φέρον κατὰ τὰς τέσσαρας γωνίας ὡς κοσμήματα κεφαλὰς ἀμνῶν· οὐδαμῶς ἐγὼ ἀμφιβάλλω ὅτι τῷ λαῷ ἀφορμὴν πρὸς τὸν μῦθον τὸν περὶ τοῦ κυνηγοῦ ἔδωκαν καὶ κιονόκρανα φέροντα λαγῶν κεφαλὰς (ὅπως ἄλλα ἀλλαχοῦ φέρουσιν ἄλλων ζῴων κεφαλὰς) καὶ τὸ σῳζόμενον κιονόκρανον· ὅτι δὲ μεταξὺ τοῦ Λαγουδιάτου τοῦ κτίτορος καὶ τῶν λαγῶν τῶν κιονοκράνων οὐδεμία σχέσις ὑπῆρχε, περιττὸν καὶ νὰ παρατηρήσω. Τὸ ὄνομα Λαγουδιανὴ φαίνεται κατὰ συγκοπὴν τοῦ Λαγουδιατινὴ (= ἡ ἐκκλησία Παναγίας τοῦ Λαγουδιάτου, ἡ Παναγία ἡ Λαγουδιατινὴ) ἐσχηματισμένον. Ἂν ὁ λαὸς διέσωσεν ὁπωσδήποτε ἀνάμνησιν τοῦ παλαιοῦ ὀνόματος, τὸ πᾶν διέφθειραν τῆς πόλεως οἱ λόγιοι μεταβαπτίσαντες τὴν Λαγουδιανὴν εἰς (Παναγίαν) Λαοδηγήτριαν (!), δῆλον ὅτι τοῦ Λαοῦ Ὁδηγήτριαν καὶ ἀναποδείκτως ταὐτίσαντες αὐτὴν πρὸς τὴν „πάναγνον Θεομήτορα, τὴν παρ' ἡμῖν τοῦ ὁδηγεῖν ἐπώνυμον" τοῦ Εὐσταθίου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ἐν τῇ ὑπὸ Λατίνων Ἁλώσει τῆς πόλεως κεφ. 130, Tafel σελ. 303, 5. Τουρκιστὶ ἡ ἐκκλησία καλεῖται Ταουσιὰν μαναστίρ (= τῶν λαγῶν μοναστήριον)· ὅτι δὲ τὸ Λαγουδιανὴ ὄνομα ὀφείλεται εἰς παλαιοτέρους πως χρόνους, μαρτυρεῖ

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ὁ κῶδιξ σελ. 377 (1726), 539 (1754) *καὶ* 593 (1766) *ἔνθα κεῖται τὸ „Παναγίας Λαγοδιανῆς“.*

Ἡ νῦν ἐκκλησία ἐπιγράμματος διδάσκοντος εἶναι κτίσμα τοῦ ἔτους ‚αωβ΄· κίονες παλαιοὶ κεῖνται ἐν τῇ αὐλῇ πολλοί, ἐπιγράμματα δὲ ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν εὗρον ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ ἐξωνάρθηκος τάδε:

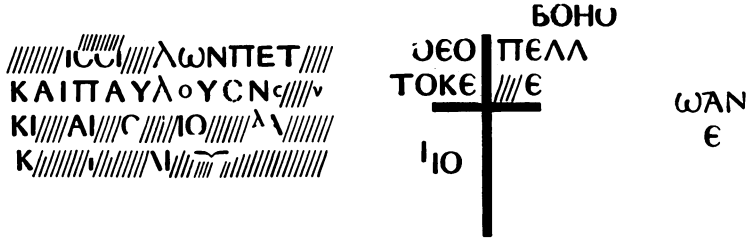

„⟨Ἀποστό⟩λων Πέτ⟨ρου⟩ καὶ Παύλου .....“ καὶ „Βοήθ⟨ει⟩ Θεοτόκε .....“. Τὸ τρίτον ἐπίγραμμα κεῖται ἐπὶ ἀνθοποικίλτου πλευρᾶς μικροῦ κυβικοῦ μαρμάρου φέροντος ἄνω ὀπήν.

3) *Μετόχιον ἐν Θεσσαλονίκῃ ἁγίου* Νικολάου τοῦ Ὀρφανοῦ *μνημονεύει μόνον τὸ γράμμα ἀρ.* 5 (*ἔτει* 1648). *Ὁ Μ. Χ. Ἰωάννου ἔγραψεν ἐν σελ.* 62—63 *τάδε: „Ὁ* Tafel *δὲν ποιεῖται λόγον περὶ ὀρφανοτροφείου — ἐνῷ μνημονεύει τοὺς ὀρφανοὺς* (*παῖδας*) *καὶ τοὺς μοναχοὺς μονῆς τινος μυροβλύτου. Δὲν ἠξεύρω, λέγει ἐν σελ.* 141, *εἰς πότερον τῶν μυροβλυτῶν τῆς πόλεως νὰ ἀποδώσω, εἰς τὸν Νικόλαον ἢ εἰς τὸν Δημήτριον τοὺς ὀρφανοὺς τούτους περὶ ὧν ὁμιλεῖ ὁ Εὐστάθιος* (Opusc. *σελ.* 291, 4). *Ἕνεκα τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἤθελέ τις* (*λέγει*) *ἀποδώσει αὐτοὺς εἰς τοῦτον. Ἀλλὰ κατόπιν κρίνων ἄλλως θέλει νὰ ἀποδώσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον. Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι ὁ* Tafel *μὴ ἐπισκεφθεὶς τὴν Θεσσαλονίκην δὲν ἤξευρε τὴν μονὴν ʻτοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Ὀρφανῶν᾽ ἧς τὰ λείψανα σώζονται ἔτι καὶ νῦν ὀνομαζόμενα* Ἅγιος Νικόλαος Ὀρφανός. *Ἡ παράδοσις περὶ τῆς μονῆς ταύτης ὡς οὔσης πάλαι Ὀρφανοτροφείου εἶναι λίαν διαδεδομένη ἐν Θεσσαλονίκῃ —, ἀποροῦμεν δὲ πῶς ὁ Κύριος Δήμιτσας ἐπίστευσεν εἰς τόσον ἰδιωτικὸν λόγον ὥστε νὰ εἴπῃ ἐν σελ.* 352 *τῶν Μακεδονικῶν* (1874)[1]) *ὅτι ὁ ὀρφανὸς ἅγιος Νικόλαος ὠνομάσθη οὕτω πρὸς διάκρισιν τοῦ ἄλλου“. Ταῦτα τὰ ὀρθότατα παρατηρῶν ὁ Μ. Χ. Ἰωάννου ἀναφέρει εἶτα ἐκ τοῦ τοῦ πατριάρχου Φιλοθέου βίου τοῦ Παλαμᾶ* (*ἐν Βιέννῃ* 1784) *χωρία*

1) *Καὶ μετὰ τὸν δίκαιον τοῦτον ἔλεγχον ἰσχυρογνώμων ὁ Μ. Δήμιτσας ἐξακολουθεῖ λέγων: „τοῦ ἁγίου Νικολάου* ὀρφανοῦ *καλουμένου“* (*ἄνευ ἄλλης τινὸς παρατηρήσεως*) *ἐν σελ.* 415 *τῆς ʻΜακεδονίας ἐν λίθοις φθεγγομένης᾽* (*Ἀθήνησιν* 1896) *ἐν ᾧ συγκαττύματι ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀκρισία ἁμιλλᾶται μόνον πρὸς τὸ θράσος καὶ τὴν σοφιστείαν, ὅπως ἐμφανέστατα θὰ ἀποδείξω ἐν ἰδίῳ μακρῷ ἔργῳ.*

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

μνημονεύοντα „ἱερέα ὀρφανοτρόφον“ καὶ ἐπιφέρει ἐν τέλει: „τὸ σημερινὸν παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Νικολάου εἶναι παλαιὸν Βυζαντινὸν ναΐδριον καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ αὐτόθι ἐφημερίου εἶναι κενὸν κάτωθεν καὶ πλῆρες ὀστέων. Φαίνεται ὅτι τοῦτο ἦτο ἁπλῶς παρεκκλήσιον, διότι ἡ πύλη δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ναΐσκον. Ὁ αὐτὸς ἐφημέριος διαβλέπει ἀλλαχοῦ, ἐκεῖ πέριξ, τὰ ἐρείπια τοῦ καθολικοῦ ναοῦ“.

Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πυλίσκη διασῴζει καὶ νῦν ἔσωθεν τὰς δύο παλαιὰς πλαγίας ἀψῖδας μετὰ δύο μαρμαρίνων κιόνων καὶ τοιχογραφιῶν, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι ἐνταῦθα ἦσαν τὸ πάλαι τὰ προπύλαια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· τῆς νῦν δὲ παλαιὰ μέρη εἶναι τὸ κέντρον (μετὰ δύο κιόνων) καὶ τὸ Ἅγιον Βῆμα ἔχοντα παλαιὰς ἠμαυρωμένας τοιχογραφίας, αἱ δὲ δύο πτέρυγες καὶ ὁ νάρθηξ εἶναι νέα μέρη. Ὅσον εἰς τὴν γνώμην τοῦ Μ. Χ. Ἰωάννου περὶ τοῦ ὀνόματος Ὀρφανοῦ (Νικολάου) σχηματισθέντος ἐκ τῆς φράσεως τῶν Ὀρφανῶν (Νικολάου), οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι εἶναι ἡ μόνη ὀρθή· ἐν τῷ κώδικι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου εὗρον σελ. 541 (ἔτει 1754) „ἅγιον Νικόλαον τῶν Ὀρφανῶν“. Τουρκιστὶ ἡ ἐκκλησία καλεῖται „Φακὶρ (= πτωχός, ὀρφανὸς) ἄι Νικόλα“.

Ἐπίγραμμα ἐπὶ μαρμάρου ἀξιόλογον εὗρον μόνον ἓν ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ ἐσωνάρθηκος, τόδε:

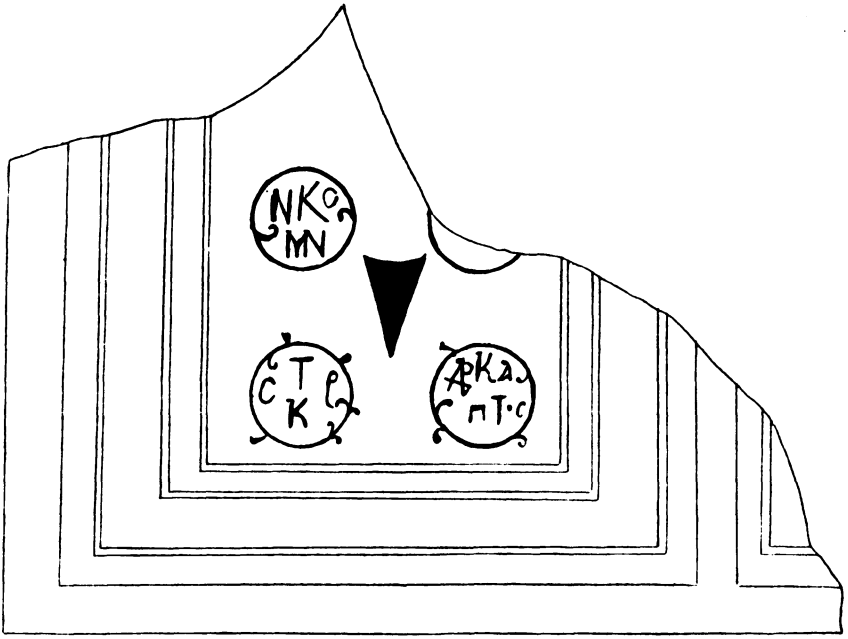

Ἐν τῷ μαρμάρῳ (μεγίστου ὕψ. 070 καὶ πλ. 086) γράμματά τε καὶ κοσμήματα (περὶ τοὺς κύκλους ἄνθη καὶ ζῷα, ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ἐν

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM

τῷ μέσῳ βότρυος δύο ἀλώπεκες) εἶναι ἐκγεγλυμμένα· πιθανὴν ἀνάγνωσιν ἔχω τήνδε: „Νικόλαος (ἢ Νικήτας) μοναχὸς..... Σκουτέριος Ἀρκαδιουπολίτης“.

4) Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τὸ παλαιὸν τοῦ Βερροίας Θεοφάνους τοῦ Μαλάκη ἀφιέρωμα εἰς τὴν μονήν, εἶναι νῦν ἐνοριακή· τὸ κτίσμα εἶναι νεώτατον, τοῦ ἔτους 1818· ἐν τῇ αὐλῇ κεῖνται παλαιοὶ κίονες καὶ ἄλλα τεμάχια· ἐν τῷ νοτίῳ τοίχῳ ἐνῳκοδομημένον εἶναι εὐμέγεθες μαρμάρινον ἀνάγλυφον τῆς „Μητρὸς Θεοῦ“ ἑστώσης. Πλὴν τοῦ κώδικος, ὃν ἐμνημόνευσα, ἡ ἐκκλησία κέκτηται καὶ ἀξιόλογον μεμβράνινον Εὐαγγέλιον.

5) Μετόχιον ἔξω τῆς Θεσσαλονίκης μνημονεύεται „ὁ ἅγιος Νικόλαος τῆς Πανίκοβης“ ἢ „πλησίον τῆς Γαλατίστης“· σῴζονται αὐτοῦ εὐτελῆ ἐρείπια ἐν λάκκῳ τινὶ πλησίον τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας.

6) Τὸ μετόχιον „ὁ ἅγιος Γεώργιος ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ μεγάλου Βασιλείου“ (ἀρ. 3 ἔτει 1580) ἢ ἁπλῶς „ὁ ἅγιος Γεώργιος“ πάντως εἶναι ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῷ χωρίῳ τῷ Βασιλικὰ καλουμένῳ περὶ οὗ ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν B. Z. VII (1898) σελ. 59.

7) Τὸ „μετόχιον εἰς τὸν Κάμπον“ (ἀρ. 12 ἔτει 1633) ἢ „ὁ πύργος τοῦ μετοχίου“ (ἀρ. 5 ἔτει 1648) εἶναι τὸ ζευγηλατεῖον μετὰ τοῦ πύργου ὅπερ, οὐ μακρὰν τοῦ ἐλάσσονος μυχοῦ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κείμενον, Τουρκιστὶ καλεῖται Μπὰς-σὶξ (ἀκέφαλον, ἀσύδοτον, ἀτελές). Σῴζονται ἐν αὐτῷ ἀρχαῖα περιγεγλυμμένα μαρμάρινα τεμάχια.

Ἐν Μυτιλήνῃ. **Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου.**

Brought to you by | Yale University
Authenticated
Download Date | 7/4/15 3:01 PM